

Bosetting etter endt utdanning

En kartlegging av bosettingsmønster etter endt barnehagelærer-, lærer-, sykepleier-, sosialarbeider-, psykologi- og medisinerutdanning

TALL

SOM FORTELLER

Hossein Moafi

RAPPORTER / REPORTS

2022/9

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 18. februar 2022

ISBN 978-82-587-1480-1 (trykt)

ISBN 978-82-587-1481-8 (elektronisk)

ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Videreutdanningskomiteen ble oppnevnt av regjeringen i 1965 for å utrede all utdanning som bygde på utdanning fra gymnas eller tilsvarende. En av komiteens anbefalinger var å utvide studiekapasiteten utenfor universitetsbyene betydelig, både med hensyn til unges studieønsker og distriktenes behov. Dette førte til oppbyggingen av desentralisert høyere utdanning og etableringen av distrikts- og regionale høgskoler i landet. Målet var å gi alle mulighet til høyere utdanning, uavhengig av oppvekststed. Desentralisert høyere utdanning skulle i tillegg gi distriktene tilgang på høyt utdannede personer. Siden den gang har studentenes bosetting etter endt utdanning vært tema for flere studier og offentlige utredninger.

Hovedformålet med dette prosjektet har vært å kartlegge uteksaminerte velferdskandidaters studiested og bosted to og fem år etter endt utdanning i forhold til oppvekststedet. Med velferdskandidater menes uteksaminerte fra barnehagelærer-, lærer-, sykepleier-, sosialarbeider-, psykologi- og medisinerutdanning. Kartleggingen tar sikte på å belyse i hvilken grad desentralisert høyere utdanning fører til at kandidatene fullfører sin utdanning på oppvekststedet eller i nærområder. Rapporten søker også svar på spørsmålet om høyt utdannede personer bosetter seg på, og dermed tilfører høy kompetanse til oppvekststedet etter endt utdanning.

Publikasjonen er utarbeidet av Hossein Moafi som vil takke representanter fra Kunnskapsdepartementet for kommentarer og nyttige innspill, Nawid Fazli for tilrettelegging av datagrunnlaget, Elisabeth Haraldsrud og Geir Nygård for viktige kommentarer under arbeidet med denne rapporten.

Rapporten er finansiert av Kunnskapsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 14. februar 2022

Ann-Kristin Brændvang

Sammendrag

Hovedformålet med dette prosjektet har vært å kartlegge uteksaminerte velferdskandidaters studiested og bosted to og fem år etter endt utdanning i forhold til oppvekststedet. Kartleggingen tar sikte på å belyse i hvilken grad desentralisert universitets- og høgskoleutdanning fører til at kandidatene fullfører sin utdanning på oppvekststedet eller i nærområder. I tillegg søkes svar på spørsmålet om utdannede personer bosetter seg på, og dermed tilfører høy kompetanse til oppvekststedet etter endt utdanning. Avstand til høyere utdanningsinstitusjoner synes å være viktig i valg av type utdanning og studiested. Avstand til høyere utdanningsinstitusjoner kan også påvirke kandidatenes valg av bosted etter endt utdanning.

Kartleggingene i denne rapporten tar utgangspunkt i uteksaminerte kandidater som fullførte en av følgende velferdsutdanninger i studieåret 2014/2015: Barnehagelærer-, lærer-, sykepleier-, sosialarbeider-, psykologi- og medisinutdanning.

Desentralisert universitets- og høgskoleutdanning synes å bidra til at en betydelig andel av velferdskandidatene innenfor barnehagelærer-, lærer-, sykepleier- og sosialarbeiderutdanning fullførte sin utdanning i nærområdet. Dette kan også ha hatt betydning for at de fleste kandidatene innenfor nevnte utdanninger var bosatt i det samme fylket de vokste opp i. Blant disse var det størst andel, tre av fire, barnehagelærer-kandidater bosatt i oppvekstfylket etter endt utdanning.

Sammenlignet med kandidater innenfor de andre velferdsutdanningene, var en lavere andel kandidater innenfor medisin- og psykologiutdanning bosatt i oppvekstfylket. Hvor stor andel velferds-kandidater som blir værende på studiestedet ser ut å henge sammen med studiestedets nærhet til oppvekststedet, type utdanning og individuelle kjennetegn.

En betydelig større andel velferds-kandidater enn de andre kandidatene fullførte sin utdanning i eget fylke og egen landsdel, noe som kan henge sammen med at velferdsutdanninger er en viktig del av utdanningstilbudet ved mange høgskoler. I tillegg var en betydelig større andel velferds-kandidater enn de andre kandidatene bosatt i eget fylke og egen landsdel både to og fem år etter endt utdanning.

Flertallet av velferds-kandidatene som ikke var bosatt på oppvekststedet etter endt utdanning, fullførte sin utdanning og var bosatt i mer folkerike og sentrale (nær)områder, først og fremst i universitetsbyene. Viktige grunner til dette synes å være det at universitetsbyene og andre sentrale steder tilbyr varierte typer utdanninger, har større studentkapasitet og bedre jobbmuligheter etter endt utdanning. Dermed får fylker med universitetsby ofte en netto tilførsel av kompetanse.

Et trekk ved velferds-kandidatenes bevegelsesmønster med hensyn til studiested og bosetting etter endt utdanning var at de gjerne flyttet til et nabofylke med universitetsby. De fleste velferds-kandidater fra for eksempel Nord-Trøndelag og Finnmark som fullførte sin utdanning i et annet fylke, fullførte sin utdanning og var bosatt i henholdsvis Sør-Trøndelag og Troms.

En større andel blant kvinner enn menn fullførte sin velferdsutdanning i oppvekstfylket. Vi finner også at en større andel i aldersgruppen 31 år eller eldre enn de i aldersgruppen 30 år eller yngre fullførte sin utdanning og var bosatt i oppvekstfylket etter endt utdanning.

Det var også slik at en større andel velferds-kandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning var bosatt på oppvekststedet etter endt utdanning. Dette kan ses i sammenheng med type utdanning. En større andel innenfor utdanninger med høyt antall velferds-kandidater, f.eks. barnehagelærerutdanning, hadde foreldre uten fullført høyere utdanning. De fleste av disse kandidatene var bosatt på oppvekststedet etter endt utdanning.

Abstract

The main aim of this project has been to map the welfare graduates' place of study and settlement after graduation in relation to the place of upbringing. Furthermore, the study aims to investigate the extent to which decentralized higher education leads to graduates completing their higher education at the place of upbringing or in neighbouring areas.

The proximity to higher education institutions appears to be important in the choice of education and place of study. Proximity can also influence the graduates' choice of place of residence after completed education. This study is based on graduates who completed one of the following welfare educations in the academic year 2014/2015: Kindergarten teacher, teacher, nurse, social worker, psychology, and medical studies.

Decentralized higher education contributes to many welfare graduates within fields of education such as kindergarten teacher, teacher, nurse, and social work completing their education close to where they grew up. After having completed their education, many candidates in these fields of education also settle down near their place of upbringing. A few years after completion, as many as three out of four kindergarten teacher candidates resided in the same county they grew up in.

Compared to graduates within other fields of welfare educations, a lower percentage of graduates within the fields of medicine and psychology lived in the county of upbringing after completed education. Especially medical candidates settled in various parts of the country.

Compared to the other graduates, a considerable amount of welfare graduates completed their education within their own county, or at least within the same region as the county. This may reflect that welfare educations are an important part of the study options offered by many regional colleges. Additionally, a clear majority of welfare graduates resided within their own county or region both two and five years after completed education, more so than other graduates.

Most welfare graduates who did not reside in the place of upbringing after completed education, finished their education and resided in more populous and central (local) areas. Primarily in the so called "university towns". An important reason behind this phenomenon, appears to be that the university towns and other central places that offer a variety of educations, have a larger capacity for students and better job offers after completed education. Therefore, counties with university towns receive a net inflow of human capital in these fields.

A greater proportion of women completed their welfare education in the county of upbringing, compared to men. It was also more common for students aged 31 or older to complete their education and remained settled in their county of upbringing.

Finally, many welfare graduates with parents lacking a completed higher education, were settled in the county of upbringing after completed education.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Bakgrunn, formål og noen hovedfunn	7
1.1. Distrikts- og utdanningspolitikk hånd i hånd	7
1.2. Bærekraft til hele landet?	8
1.3. Formålet med denne rapporten.....	9
1.4. Noen hovedfunn.....	10
2. Datagrunnlag og viktige avklaringer	12
2.1. Analysepopulasjon	12
2.2. Begreps- og uttrykksforklaring	13
2.3. Regionale inndelinger	14
2.4. Rapportens oppbygning	14
3. Studiested og bosetting etter endt utdanning i forhold til oppvekststed	15
3.1. Noen nasjonale nøkkeltall	15
3.2. Universitetsbyer	17
3.3. Fylker	18
3.4. Landsdeler	21
3.5. Oppsummering.....	23
4. Velferdskandidatenes bevegelser, etter utdanningstyper	24
4.1. Samlet oversikt over velferdskandidatene etter utdanningstype.....	24
4.2. Barnehagelærerutdanning.....	26
4.3. Lærerutdanning	29
4.4. Sykepleierutdanning	31
4.5. Sosialarbeiderutdanning	33
4.6. Psykologiutdanning	36
4.7. Medisinutdanning.....	38
4.8. Oppsummering.....	41
5. Velferdskandidatenes bevegelser, etter kjønn, alder og foreldrenes utdanningsnivå	42
5.1. Kjønn	42
5.2. Alder	45
5.3. Foreldrenes utdanningsnivå	49
5.4. Oppsummering.....	52
Referanser	53
Vedlegg A: Bakgrunnsvariabler	54
Vedlegg B: Oversikt over høyere utdanningsinstitusjoner og deres tilbud på velferdsutdanninger i studieåret 2014/2015	56
Figurregister	58
Tabellregister	59

1. Bakgrunn, formål og noen hovedfunn

Tema som tilgang til høyere utdanning i nærmiljø og tilførsel av høy kompetanse til nærarbeidsmarked har vært gjenstand for flere studier. I den sammenheng har en også trukket frem og diskutert betydningen av regionale høyskoler samt befolkningsvekst i et geografisk perspektiv. Stambøl (2013) mener at en av målsettingene med en regional, desentralisert universitets- og høyskolestruktur er at utdanningsinstitusjonene skal forsyne nærarbeidsmarkedet med kvalifisert arbeidskraft.

1.1. Distrikts- og utdanningspolitikk hånd i hånd

I Norge har den omfattende utbyggingen og desentraliseringen av universitets- og høyskoletilbudet langt på vei gjort tilgangen til høyere utdanning til en rettighet. Alle deler av landet har fått ett eller flere universiteter, og institusjonene har nådd ut til en stor del av befolkningen (Arbo 2019). Denne utviklingen kan sies å være et resultat av norsk distrikts- og utdanningspolitikk de siste 50-60 årene. I 1965 oppnevnte regjeringen Videreutdanningskomiteen som skulle se på all utdanning som bygde på, eller som etter komiteens mening burde bygge på utdanning fra gymnas eller tilsvarende. En av komiteens anbefalinger var å utvide studiekapasiteten utenfor universitetsbyene betydelig, både med hensyn til unges studieønsker og distriktenes behov (NOU 1998:6). Dermed ble de første distrikts-høyskolene opprettet i 1969 i Stavanger, Molde og Kristiansand (Stambøl 2011). Dette var begynnelsen på en «ekspansjon» av tallet på utdanningsinstitusjoner for universitets- og høyskoleutdanning og dermed tallet på studieplasser. Bare i perioden 1969-94 ble det etablert 15 distriktshøyskoler.

Opprettelsen av distrikts- og regionale utdanningsinstitusjoner fra slutten av 1960-tallet har vært en viktig del av utdannings- og distriktpolitikken utforming i Norge. Kyvik (1999) mener at desentralisering av universitets- og høyskoleutdanning ble sett på som et viktig distriktpolitisk virkemiddel, ikke minst fordi Distrikts-Norge hadde vansker med å rekruttere høyt utdannet arbeidskraft. Aamodt og Lyby (2019) peker på at målet om lik rett til utdanning og utjevning av de regionale forskjellene også var et viktig premiss: Økte lokale utdanningstilbud ville kunne tiltrekke seg studenter gjennom økt tilgjengelighet, og i neste omgang bidra til at flere høyt utdannede ville bosette seg i regionen. Universiteter og høyskoler skal muliggjøre regionenes økonomiske bærekraft og utvikling.

Stjernø-utvalget (NOU 2008:3) omtaler de høyere utdanningsinstitusjonene som «nøkkelinstitusjoner» i det samlede utdanningssystemet. Utvalget mener at Norge skal ha en struktur i høyere utdanning som gir befolkningen i alle landsdeler tilgang til høyere utdanning på sentrale områder. Dette skal sikre en bred sosial tilgang til høyere utdanning. Samtidig skal det sikre en bred fordeling av kompetent arbeidskraft til alle landsdeler og regioner. Utvalget uttrykte også bekymring om at en desentralisert utdanningsstruktur med mange små institusjoner og studiesteder i framtiden vanskelig kan oppfylle de kravene som vil bli stilt nasjonalt og internasjonalt.

Felles for de aller fleste distrikts- og regionale utdanningsinstitusjoner er at de henter en stor del av studentene sine fra egen «økonomisk region» (Stambøl 2011). Økonomiske regioner er en regional inndeling på nivået mellom fylke og kommune. Inndelingen bygger på kriterier som handel og arbeidsmarked. De økonomiske regionene kan ikke krysse fylkesgrensene (Stambøl 2011). Det betyr likevel ikke at de som søker på en høyere utdanning, nødvendigvis søker på en studieplass ved utdanningsinstitusjon(er) i egen økonomisk region. Det er også slik at flertallet av distriktene mangler høyere utdanningsinstitusjoner. Søkere fra disse regionene må nødvendigvis søke på studieplass ved en høyere utdanningsinstitusjon i en annen region enten i eget eller et annet fylke. Dessuten kan kapasiteten ved distrikts- og regionale utdanningsinstitusjoner i forhold til

etterspørselen i noen spesifikke fag være et problem som tvinger søkere til å flytte til studiesteder i andre regioner.

Rudraas og Imset (2014) beskriver manglende samsvar mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse som «flaskehalser i utdanningssystemet som bidrar til de regionale mismatch-problemene». I tillegg bør vi huske at også søkerens personlige preferanser med hensyn til fag eller sentralitet påvirker valget av studiested.

Demografiutvalget ((NOU 2020:15) mener at personer som velger å studere i samme region som de kommer fra, i stor grad velger å bli værende i egen region etter utdanningen. Dette gjelder både etter studier på faste campuser og etter de desentraliserte og på andre måter fleksible utdanningene. Valg av studier i samme region som man vokste opp i, tyder på et ønske om å bli værende på hjemstedet etter utdanningen. Ni av ti av dem som var vokst opp i en region på Vestlandet og tok profesjonsutdanning der, var i arbeid i den samme regionen både to og fem år etter at de var ferdig utdannet (Gythfeldt og Heggen, 2013). Analyser av rekruttering og tilførsel av kandidater er viktig for å kunne finne en god balanse mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse.

1.2. Bærekraft til hele landet?

I følge Stambøl (2013) vil hvilket arbeidsmarked ferdigutdannede ender opp i, i stor grad avgjøres under studiene eller kort tid etter at studiene er avsluttet. Arbeidsmarkeder med studiesteder ender med flere personer med høyere utdanning enn antall studenter fra det samme arbeidsmarkedsområdet skulle tilsi. Dette trekkes også frem av Demografiutvalget i en utredning med tittelen «Det handler om Norge» om bærekraft i hele landet og konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene (NOU 2020:15). Utvalget legger til at i distriktene finnes det både studie- og arbeidsplasser for folk med høyere utdanning. Likevel flytter mange til mer sentrale steder når de skal studere. Lokalisering av utdanningsinstitusjoner i byer er en av grunnene til at det er vanskeligere å rekruttere personer med høyere utdanning til ledige stillinger i distriktskommuner.

Det er nok flere forhold som til sammen avgjør både valg av studiested og bosetting etter endt utdanning. Selv om ulike studier har sett på ulike forhold og ut i fra forskjellige utgangspunkt med hensyn til blant annet geografiske inndelinger, typer utdanninger, årskull av kandidater og ulike individuelle egenskaper ved kandidatene, er de generelle konklusjonene mer eller mindre det samme:

1. Rekrutteringen til distrikts- og regionale utdanningsinstitusjoner skjer ofte lokalt, men grunnet begrenset studietilbud og studieplasser fullfører flertallet sin utdanning på et annet sted.
2. Selv om de fleste kandidater bosetter seg i området de vokste opp, er det til syvende og sist de store og sentrale studiestedene som sitter igjen med en «netto tilførsel» av kompetanse.

Winters (2011) ramser opp en rekke internasjonale studier som viser at: «... *the stock of human capital in a metropolitan area, measured as the share of the adult population with a college degree, is a strong predictor of future population growth*». Folkerike studiesteder med varierte studietilbud og større arbeidsmarked for nyutdannede kandidater tiltrekker seg en betydelig andel kandidater fra andre områder i tillegg til å beholde lokale kandidater etter endt utdanning.

På spørsmålet om kandidatene blir værende i utdanningsregioner etter at de er ferdig med utdanningen, svarer Arnesen (2003) at de gjør det i stor grad, men omfanget varierer en del med hva slags type utdanning kandidatene har. Ett interessant funn i hennes studie er at kandidatens mobilitet etter endt utdanning er påvirket av karakterer. Hun skriver: «*Jo bedre karakterer, jo større*

var sannsynligheten for at kandidatene ble værende i det storbyområdet han/hun ble utdannet fra» (Arnesen, 2003 s. 140).

Tall fra kandidatundersøkelser fra universiteter og høyskoler bekrefter i stor grad bildet av at mange studenter går ut i utdanningsinstitusjonens lokale arbeidsmarked, og at dette avhenger av arbeidsmarkedets størrelse. Selv om institusjonen dermed kan gi netto tilførsel av personer med høyere utdanning i et lokalt arbeidsmarked, kan den større regionen eller fylket oppleve negativ tilførsel (NOU 2020:15). Kandidater fra Østlandet bosatt i Oslo, og kandidater fra Nord-Norge bosatt i Tromsø etter endt utdanning er eksempler på dette.

I en analyse av rekruttering til arbeidsmarkeder med høyskoler på Vestlandet og Hovedstadsregionen undersøker Gythfeldt og Heggen (2013) kandidater fra høyskolenes «velferdsutdanninger» (lærer-, sykepleier-, førskolelærer- og sosialarbeiderutdanning) og finner at begge regionene holder på over 90 prosent av de som vokste opp og studerte i samme region. Det er særlig større studiesteder i store arbeidsmarkeder som skiller seg ut. Disse studiestedene tiltrekker seg mange studenter fra andre regioner, og en relativt stor andel av disse blir værende i regionen etter endte studier (Stambøl, 2013). Arnesen (2003) finner at for eksempel sykepleierkandidater utdannet i blant annet Oslo og Bergen hadde høyeste beregnet sannsynlighet for å være bosatt i høyskoleregionen et halvt år etter eksamen.

1.3. Formålet med denne rapporten

Hovedformålet med denne rapporten er å kartlegge uteksaminerte kandidaters studiested og bosted to og fem år etter endt utdanning i forhold til oppvekststed (bosted ved fylte 16 år). Kartleggingen tar sikte på å belyse i hvilken grad desentralisert høyere utdanning fører til at kandidatene fullfører sin utdanning på oppvekststedet eller i nærområder. I tillegg vil vi undersøke om høyt utdannede personer bosetter seg i, og dermed tilfører høy kompetanse til oppvekststedet. Kartleggingen i denne rapporten tar utgangspunkt i uteksaminerte kandidater som fullførte en av følgende velferdsutdanninger i studieåret 2014/2015: Barnehagelærer-, lærer-, sykepleier-, sosialarbeider-, psykologi- og medisinerutdanning.

Basert på resultater fra tidligere studier og offentlige utredninger, tar vi utgangspunkt i det at nærhet til høyere utdanningsinstitusjoner kan være viktig i valg av utdanningstype og studiested. Nærhet til høyere utdanningsinstitusjoner kan også påvirke kandidatens valg av bosted etter endt utdanning. Vi stiller derfor spørsmålet om nærhet til høyere utdanningsinstitusjoner har betydning for hvor kandidatene fullfører sin utdanning og hvor de bosetter seg etter endt utdanning? Er nærhet til høyere utdanningsinstitusjoner viktigere enn studiestedets sentralitet og arbeidsmarked for bosetting etter endt utdanning? Er det noen forskjell mellom kandidatene innenfor ulike typer utdanninger med tanke på bosetting etter fullført utdanning? Hva med kandidatens individuelle kjennetegn? Følger for eksempel kvinnelige kandidater et annet bosettingsmønster enn mannlige kandidater?

Grunnet det store mangfoldet både av universitets- og høyskoler og studieprogrammer rundt om i Norge, har vi valgt å avgrense denne rapporten til uteksaminerte kandidater innenfor velferdsutdanninger i studieåret 2014/2015. Valget av velferdsutdanningene henger sammen med at desentralisert høyere utdanning bør kunne sees i lys av kommunenes rolle som forvaltere av lovpålagte velferdstjenester, og deres behov for høyt utdannende personer i velferdsstillinger. En viktig aspekt ved desentralisert utdanningssystem har vært å øke rekrutteringen til velferdsutdanninger for å sikre tilførsel av høy kompetanse til velferdsprofesjoner i distriktskommuner. Derfor er det viktig å undersøke i hvilken grad dette er tilfelle.

I tråd med arbeidet til Gythfeldt og Heggen fra 2013 har vi valgt ut velferdsutdanningene innenfor lærer-, sykepleier-, barnehagelærere- (førskolelærer-) og sosialarbeiderutdanning, for på den måten

presentere nye tall. Disse utdanningene tilbys som regel både i universitetene og i høyskoler. I tillegg ser vi på psykologi- og medisintidanning som først og fremst tilbys i universitetene. Vedlegg B viser en oversikt over samtlige utdanningsinstitusjoner som hadde tilbud om velferdsutdanninger i studieåret 2014/2015.

Som sagt består analysepopulasjonen i vår av kandidater som fullførte en velferdsutdanning. Det vil si at vi ikke har sett på hvor de påbegynte utdanningen. Med andre ord ser vi ikke på rekruttering til høyere utdanningsinstitusjoner i denne rapporten.

Det er viktig å trekke frem at vi ikke har undersøkt om alle i analysepopulasjonen faktisk jobbet i velferdsyrker to eller fem år etter endt utdanning. For mer informasjon om populasjonen, utvalgte utdanninger og opplegg for gjennomføring av analyser, henvises leseren til kapittel 2 i denne rapporten.

1.4. Noen hovedfunn

Bevegelsesmønsteret til samtlige kandidater i studieåret 2014/2015 viser at de fleste fullførte sin utdanning i et annet fylke enn fylket de var bosatt ved fylte 16 år (oppvekststed). Likevel var godt over halvparten av kandidatene bosatt i oppvekstfylket to år etter endt utdanning. Denne andelen gikk ned noe tre år senere, det vil si fem år etter endt utdanning.

Vi finner at en betydelig større andel velferds kandidater enn kandidater fra andre utdanninger fullførte sin utdanning i eget fylke og egen landsdel. I tillegg var en betydelig større andel velferds kandidater enn de andre kandidatene bosatt i eget fylke og egen landsdel både to og fem år etter endt utdanning. Graden av flyttinger i forbindelse med utdanning, varierte en del fra fylket til fylke. Andel som fullførte sin utdanning i oppvekstfylket var mye større blant velferds kandidater fra fylker med flere høyere utdanningsinstitusjoner og bredere utdanningstilbud enn blant kandidater fra fylker uten høyere utdanningsinstitusjoner. Mer enn seks av ti kandidater fra Oslo, Troms, Hordaland og Sør-Trøndelag fullførte sin utdanning i samme fylke.

I tillegg til lokale velferds kandidater, tiltrekker disse fire ovennevnte fylkene – og især universitetsbyene i disse fylkene – en god del velferds kandidater fra fylker med mindre utbredt utdanningsstilbud. Andel velferds kandidater fra andre fylker, varierte gjerne med hensyn til type utdanning og individuelle kjennetegn. Medisin- og psykologi profesjonsstudiet og masterdanning ble tilbudt kun i de fire store universitetsbyene (Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø), noe som gjorde at alle kandidater innenfor disse velferdsutdanningene, uavhengig av hvor de vokste opp, fullførte sin utdanning i en av disse byene. Til sammenligning fullførte halvparten av kandidatene barnehagelærerutdanning i oppvekstfylket.

Avstand til universitets og høyskoler synes å være viktig i valg av type utdanning og studiested. Avstand til høyere utdanningsinstitusjoner kan også påvirke kandidatenes valg av bosted etter endt utdanning. Samtidig er det viktig å huske at i tillegg til å kunne tilby ulike typer utdanninger, ligger høyere utdanningsinstitusjoner i sentrale steder (store byer og regionsentre) med mange andre muligheter deriblant jobbmuligheter. Akershus og Oslo, Nord- og Sør Trøndelag, Finnmark og Troms er eksempler på fylker som grenser til hverandre. Likevel finner vi i nesten samtlige analyser «enveis-flytting» mellom disse fylkene, fra Akershus til Oslo, fra Nord til Sør-Trøndelag og fra Finnmark til Troms. En kan kanskje si at avstand til høyere utdanningsinstitusjoner og sentralitet til sammen er viktige grunner til at noen velferds kandidater velger å bosette seg på andre steder enn oppvekststedet etter endt utdanning. Det vil si at i tillegg til utdanningstilbud kan sentralitet og «urbanitet» være en annen grunn til at folkerike fylker og byer tiltrekker seg flere kandidater fra andre steder i landet.

Velferds kandidatenes flyttinger med tanke på utdanning henger også sammen med utdanningsnivå. Høgskoler på mindre steder tilbyr ofte kun bachelorgrad, mens både høgskolene i større steder og samtlige av universiteter også tilbyr utdanninger på masternivå og profesjonsstudier. Dette «tvinger» velferds kandidatene fra små steder som ønsker seg lang høyere utdanning til å flytte fra oppvekststedet, og at de kanskje også bosetter seg på studiestedet etter endt utdanning.

Flyttinger i forbindelse med studier har betydning for bosetting etter endt utdanning. De fleste kandidater som fullførte sin utdanning i oppvekstfylket, var også bosatt i samme fylke etter endt utdanning. Samtidig var det slik at en betydelig andel velferds kandidater som fullførte sin utdanning i et annet fylke, var bosatt i studiefylket to og fem år etter endt utdanning. Vi finner at de som var bosatt i studiefylket etter endt utdanning, var de – som sagt tidligere – som fullførte utdanningen sin i de mest sentrale og folkerike fylkene.

Hvor stor andel som blir værende på studiestedet ser ut å henge sammen med studiestedets sentralitet, muligheter for arbeid etter endt utdanning, type utdanning, nærhet til oppvekststedet og individuelle kjennetegn. Uten å ha empirisk belegg for det, er det nærliggende å tro at bosetting etter endt utdanning også påvirkes av kandidatens personlige preferanser, livsfase og familie-situasjon.

Når en del av velferds kandidatene fra andre steder bosetter seg i de mest sentrale stedene etter endt utdanning, fører det til en *netto tilførsel* av høy kompetanse i favør av sentrale steder og på bekostning av mindre sentrale steder.

I hvilken grad velferds kandidater fullførte sin utdanning og var bosatt i oppvekst- eller et annet fylke etter endt utdanning varierte en del med type utdanning. Mens litt over halvparten av barnehage-lærer- kandidater fullførte sin utdanning i oppvekstfylket, var denne andelen mye lavere blant medisins- og psykologikandidater. Dette henger nok sammen med at det var få utdanningsinstitusjoner i landet som tilbød medisins- og psykologiutdanning. Av alle 44 høyere utdanningsinstitusjoner med tilbud om velferdsutdanninger i studieåret 2014/2015 var det sju institusjoner med tilbud om bachelorutdanning i psykologi og kun fire av dem tilbød profesjons- og masterutdanning innenfor dette faget. Til gjengjeld tilbød 19 høyere utdanningsinstitusjoner barnehagelærerutdanning på bachelornivå.

Vi finner at stor andel barnehagelærer- og lærerkandidater fra Hordaland, Sør-Trøndelag og Oslo var bosatt i oppvekstfylket. Det samme gjaldt sykepleierkandidater fra Oslo og Troms. Det generelle trekket er at en stor andel av velferds kandidatene som ikke var bosatt i oppvekstfylket, bodde i Oslo. Andelen kandidater fra andre fylker bosatt i Oslo var høyere fem år enn to år etter endt utdanning.

Vi finner at en større andel blant kvinner enn blant menn fullførte sin velferdsutdanning i oppvekstfylket. Vi finner også at en større andel i aldersgruppen 31 år eller eldre enn i aldersgruppen 30 år eller yngre gjorde det samme. Også en større andel kandidater med foreldre *uten* fullført høyere utdanning enn kandidater med foreldre *med* fullført høyere utdanning fullførte sin utdanning i samme fylke de vokste opp. Dette kan ses i sammenheng med type utdanning. En større andel innenfor velferdsutdanninger med mange kandidater hadde foreldre uten fullført høyere utdanning. De fleste av disse kandidatene var bosatt på oppvekststedet etter endt utdanning, noe som gjør at andel kandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning bosatt på oppvekststedet blir større sammenlignet med de andre velferds kandidatene.

2. Datagrunnlag og viktige avklaringer

For å belyse hovedproblemstillingen i dette prosjektet bruker vi registerdata, i all hovedsak data fra SSBs befolkningsregister og Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB). Fra befolkningsregisteret har vi innhentet kandidaters bakgrunnsopplysninger (se vedlegg A). Med disse opplysningene kan vi se om folk med ulike egenskaper med hensyn til bosted, studiested, kjønn, alder og foreldrenes utdanningsnivå foretar ulike valg med tanke på bosetting etter endt utdanning.

2.1. Analysepopulasjon

Bruttopopulasjonen i rapporten består av alle kandidater som fullførte en universitets- og høgskoleutdanning i studieåret 2014/2015 (nærmere bestemt i perioden 01.10.2014-30.09.2015) og var bosatt i Norge per 1.1.2015. Dermed inngår i alt 45 872 kandidater i denne populasjonen.

Netto- eller analysepopulasjonen er tatt fra ovennevnte bruttopopulasjon basert på fullførte utdanninger som gir nødvendig kvalifikasjon til å jobbe som barnehagelærer, lærer, sykepleier, sosialarbeider, psykolog og lege. Kandidater med fullførte utdanninger innenfor barnevern, sosialfag, velferdsfag, sosialt arbeid o.l. er inkludert i gruppen sosialarbeider.

Analysepopulasjonen består av 15 658 kandidater. Oversikten under viser i detalj hvilke typer utdanninger kandidatene i analysepopulasjonen fullførte i studieåret 2014/2015:

Førskole-/barnehagelærer:

- Førskole-/barnehagelærerutdanning - bachelor

Lærer:

- Allmenn-/grunnskolelærer - fireårig
- Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk (ikke allmenn-/grunnskole-, førskole-, fag- og yrkesfaglærer) - bachelor
- Fag- og yrkesfaglærer
- Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU)
- Lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk - master

Sykepleier:

- Sykepleierutdanning - bachelor

Sosialarbeider:

- Sosialarbeider - bachelor
- Sosialarbeider - master

Psykolog:

- Cand.psychol. -utdanning/Psykologi (profesjon)
- Psykologi - bachelor
- Psykologi - master

Lege:

- Cand.med. – utdanning/Medisin (profesjon)

Det var ca. 60 kandidater som fullførte sykepleierutdanning på masternivå («master, sykepleievitenskap») i studieåret 2014/2015. For å få profesjonskompetanse som sykepleier, trenger man kun bachelor i sykepleierutdanning. Vi har derfor ikke tatt disse med i analysepopulasjonen.

Som nevnt ovenfor består analysepopulasjonen av til sammen 15 658 uteksaminerte kandidater i studieåret 2014/2015. Tabell 2.1 viser en oversikt over velferds kandidatene fordelt etter type utdanning.

Tabell 2.1. Oversikt over uteksaminerte velferds kandidater i studieåret 2014/2015, etter type utdanning

I alt	15 658
Barnehagelærerutdanning	2 001
Lærerutdanning	6 055
Sykepleierutdanning	3 688
Sosialarbeiderutdanning	2 589
Psykologiutdanning	799
Medisinutdanning	526

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Det er viktig å understreke at vi ikke har undersøkt om alle i analysepopulasjonen faktisk jobbet i velferdsyrker to og fem år etter endt utdanning. Ellers kan det nevnes at 1 983 kandidater i analysepopulasjonen fullførte en praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) i 2014/2015 og er inkludert i gruppen lærere.

Vedlegg B viser en oversikt over høyere utdanningsinstitusjoner med tilbud om velferdsutdanninger i studieåret 2014/2015. Samtlige kandidater i analysepopulasjonen fullførte utdanningen ved en av disse institusjonene.

2.2. Begreps- og uttrykkforklaring

For å gjøre teksten mest mulig enkel, og til dels unngå lange setninger, bør noen begrep og uttrykk forklares nærmere.

Med uttrykket **høyere utdanning** i denne rapporten mener vi universitets- og høgskoleutdanninger og med uttrykket **høyere utdanningsinstitusjoner** mener vi universiteter og høgskoler. Verdien høyere utdanning i variabelen **foreldrenes utdanningsnivå** (jf. kapittel 5) inkluderer nivå 6, 7 og 8 i Standard for utdanningsgruppering, NUS (se vedlegg A).

Med uttrykket **uteksaminert kandidat** menes en person som har bestått avsluttende eksamen og fullført en universitets- eller høgskoleutdanning innenfor en av de ovennevnte velferdsutdanninger. I rapporten brukes begrepet **kandidat** i stedet for uttrykket uteksaminert kandidat, men i samme betydning.

Noen steder i rapporten brukes uttrykket **velferds kandidater** som benevnelse for kandidater innenfor samtlige velferdsutdanninger i motsetning til for eksempel uttrykket **lærerkandidater** eller **sykepleier-kandidater** som da peker spesifikk på kandidater innenfor henholdsvis lærer- og sykepleierutdanning.

Uttrykket **lokale kandidater** brukes i ulike betydninger avhengig av kontekst og hvilken geografisk inndeling som beskrives. Når for eksempel det er fylkesfordelingen av kandidater som beskrives, er lokale kandidater de kandidatene som vokste opp, fullførte sin utdanning og/eller var bosatt i ett og samme fylke.

Uttrykket **ikke-lokale kandidater** brukes for å benevne kandidater som ikke vokste opp i samme fylke/landsdel som de fullførte sin utdanning i og/eller var bosatt i etter endt utdanning.

Oppvekstkommune er kommunen en kandidat var bosatt i ved fylte 16 år. I rapporten brukes oppvekst-kommune som utgangspunkt for å definere kandidatens **oppvekststed, oppvekstfylke og oppvekstlandsdel**.

2.3. Regionale inndelinger

Hovedproblemstillingen i dette studiet er å se på bosetting etter endt utdanning. Dermed er «bosted» og «studiested» to sentrale begrep som brukes gjennom hele rapporten. Vi er interessert i å finne ut om uteksaminerte kandidater i analysepopulasjonen var bosatt på oppvekststed, studiested eller annet sted etter endt utdanning.

Vi bruker fylke og landsdeler som to geografiske dimensjoner. Det å undersøke kandidatenes bo- og studiested etter fylke gir etter vår mening en klarere og mer oversiktlig bilde av situasjonen. Vi har i tillegg sett nærmere på universitetsbyene og enkelte byer/kommuner i eget avsnitt der det har vært behov for det.

Med utgangspunkt i variabelen kommunenummer for bosted (både oppvekststed og bosted etter endt utdanning) er kandidatene i analysepopulasjonen fordelt etter fylker og landsdeler med tanke på hvor de vokste opp og stedet de bosatte seg etter endt utdanning. Studiestedet refererer til hvor stedet befinner seg, og ikke til stedet kandidatene var registrert bosatt da de fullførte utdanningen.

Variabelen «Bostedskommune ved fylte 16 år» fra NUDB benyttes for bosted før påbegynt utdanning (oppvekstkommune). Vi mangler opplysninger om bostedskommune for 824 kandidater (tilsvarende 5,3 prosent) i analysepopulasjonen. Av disse er 708 kandidater registrert som bosatt i utlandet ved fylte 16 år og 116 kandidater med koden «uoppgitt».

Fra og med 1.1.2018 ble Nord- og Sør-Trøndelag slått sammen til ett fylke, og fra og med 1.1. 2020 ble flere fylker slått sammen til nye fylker. I 2020 ble også flere kommuner slått sammen, og i tillegg ble noen kommuner flyttet over fylkesgrensene. For å gjøre analysene og forståelsen av disse noe enklere, har vi brukt bostedskommune per 31.12.2019 i stedet for bostedskommune per 1.1.2020 når det gjelder bosted i 2020.

2.4. Rapportens oppbygning

Rapporten består i all hovedsak av deskriptive analyser som til sammen vil belyse problemstillingene som diskutert i kapittel 1. I kapittel 3 presenteres resultatene for hele analysepopulasjonen etter geografiske inndelinger. Hovedformålet er å kartlegge kandidatenes studiested og bosted to og fem år etter endt utdanning i forhold til bosted ved fylte 16 år.

Resultatene fra kartleggingen som viser kandidatenes geografiske bevegelser fra oppvekststed, gjennom studiested og til bosted to og fem år etter endt utdanning, etter typer utdanninger legges frem i kapittel 4. I dette kapitlet presenteres først noen nasjonale nøkkeltall før det legges frem nærmere beskrivelser av kandidatenes bevegelser innenfor hver enkel velferdsutdanning.

I det siste analysekapitlet, kapittel 5, blir bosetting etter endt utdanning analysert og beskrevet etter kandidatenes kjønn, alder og sosialbakgrunn. I dette kapitlet søkes svar på spørsmålet om det er noen klare likheter/ulikheter mellom kandidater med ulike individuelle egenskaper i deres valg av studiested og bosted etter endt utdanning.

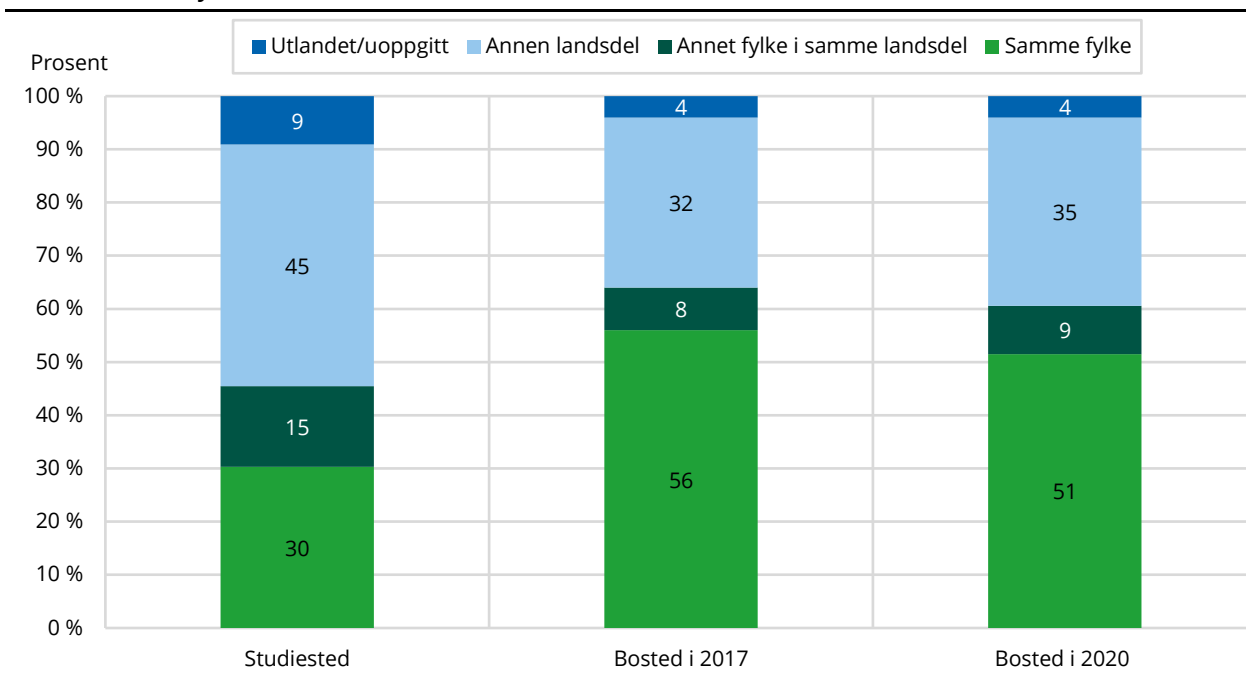
3. Studiested og bosetting etter endt utdanning i forhold til oppvekststed

I dette kapitlet presenterer vi tall som i sum gir et bilde av først og fremst velferds kandidatenes bosted da de fylte 16 år (*oppvekststed*), stedet de fullførte en velferdsutdanning i studieåret 2014/2015 (*studiested*) og stedet de var bosatt på to (*bosted i 2017*) og fem år (*bosted i 2020*) etter endt utdanning. Formålet er å kartlegge kandidatenes bevegelser med hensyn til utdanning og bosetting etter endt utdanning. Etter å ha presentert noen nasjonale hovedtall, ser vi på betydningen av universiteter som tiltrekker seg flest kandidater og kan være grunnen til netto tilførsel av kompetanse til de store universitetsbyene. Denne kartleggingen følges opp med kartlegging av kandidatenes flyttinger på tvers av fylkesgrenser og mellom ulike landsdeler.

3.1. Noen nasjonale nøkkeltall

I alt fullførte 45 872 kandidater sin universitets- og høyskoleutdanning innenfor ulike fagfelt i studieåret 2014/2015. Kun tre av ti kandidater fullførte sin utdanning i samme fylke som de var bosatt i ved fylte 16 år. Til sammen fullførte 45 prosent av kandidatene sin utdanning i landsdelen de vokste opp, mens like stor andel fullførte sin utdanning i en annen landsdel. En av ti kandidater i populasjonen var registrert med ukjent oppvekststed (figur 3.1). Noen av disse var registrert med opplysninger om bosted i Norge i 2017 og 2020. Disse inngår i kategorien annen landsdel i forhold til oppvekststedet (ukjent/utlandet). Derfor er andelen med ukjent bosted etter endt utdanning lavere enn andel med ukjent oppvekststed da de fullførte sin utdanning i Norge. Kandidater med ukjent bosted i 2017 og 2020 er de som antagelig var bosatt i/reist tilbake til utlandet etter endt utdanning.

Figur 3.1. Andel kandidater i studieåret 2014/2015, etter studiested og bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år

N = 45 872, Kilde: Statistisk sentralbyrå

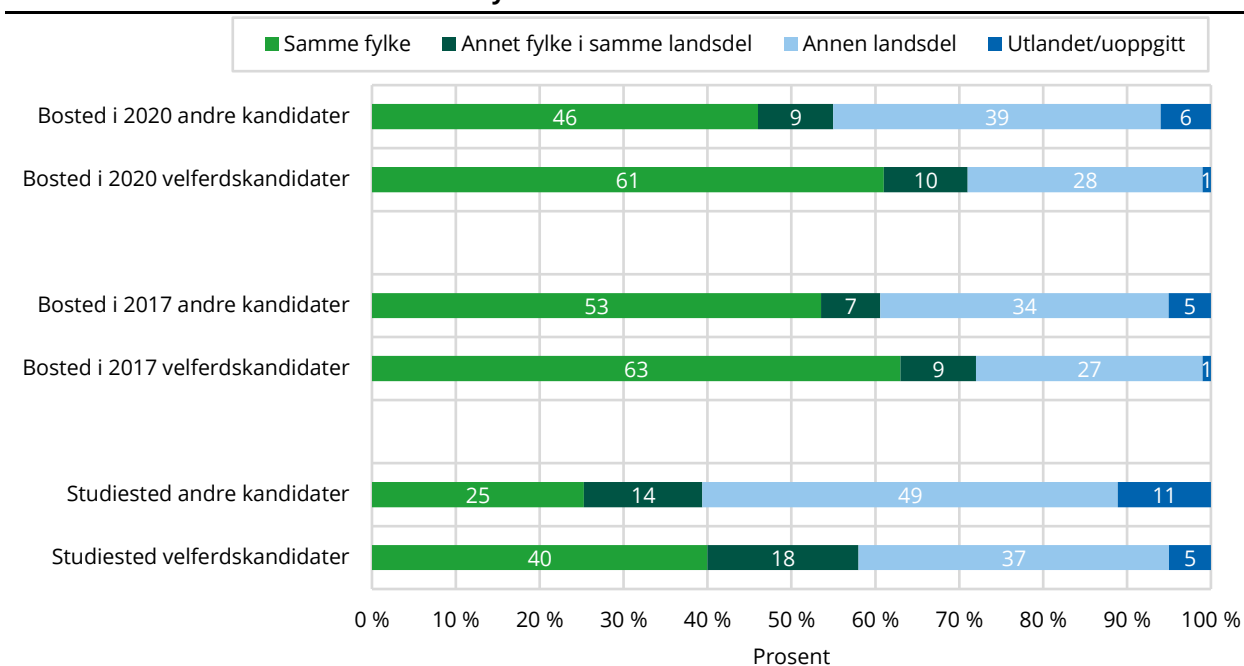
Ser vi på bosetting etter endt utdanning, finner vi at 56 prosent av kandidatene var bosatt i eget oppvekstfylke to år etter endt utdanning. Tre år senere, eller fem år etter endt utdanning, gikk denne andelen ned med 5 prosentpoeng. Samtidig økte andelen bosatt i andre landsdeler med 3 prosentpoeng i samme periode, fra 2017 til 2020.

Det var i alt 15 658 kandidater som fullførte en utdanning innenfor velferdsutdanninger. Disse kaller vi velferds-kandidater (jf. kapittel 2). Velferds-kandidatene utgjorde 34 prosent av samtlige uteksaminerte kandidater i studieåret 2014/2015. En sammenligning mellom disse og kandidater som fullførte andre typer utdanninger (figur 3.2), viser at en betydelig større andel velferds-kandidater enn de andre kandidatene fullførte sin utdanning i eget fylke og egen landsdel. Vi finner også at en betydelig større andel velferds-kandidater enn de andre kandidatene var bosatt i eget fylke og egen landsdel både to og fem år etter endt utdanning.

De to ovennevnte punktene henger nok sammen med utdannings- og jobbtilbud etter endt utdanning innenfor de ulike utdanningstypene. I studieåret 2014/2015 var det flere høyskoler over store deler av landet som tilbød velferdsutdanninger enn de fleste andre typer utdanninger. Mens det innenfor velferdsutdanninger kun var medisin- og psykologiutdanning som ble tilbudt ved et fåtall høyere utdanningsinstitusjoner, gjaldt det samme for flere andre utdanninger.

Samtlige norske kommuner er avhengige av og trenger høy kompetanse for å kunne yte pålagte velferds-tjenester til sine innbyggere. Dette gjør det lettere for velferds-kandidater å finne jobb i oppvekststedet hvis de ønsker å jobbe og bo på samme sted som de vokste opp. Innenfor andre utdanningstyper er situasjonen ikke nødvendigvis det samme. Disse kandidatene må oftere enn velferds-kandidater flytte til spesifikke deler av landet for å finne seg relevant jobb etter endt utdanning.

Figur 3.2. Andel velferds- og andre kandidater i studieåret 2014/2015, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år

N = 15 658, Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vi mangler opplysninger om oppvekststedet til 5 prosent av velferds-kandidatene og 11 prosent av de andre kandidatene. I figur 3.2 kommer det frem at 1 prosent av velferds-kandidatene og 5-6 prosent av de andre kandidatene var bosatt utenfor Norge etter endt utdanning. Resten av kandidatene med ukjent oppvekststed var registrert som bosatt i Norge i 2017 og 2020. Som nevnt tidligere, inngår de i kategorien annen landsdel i forhold til oppvekststedet.

3.2. Universitetsbyer

Flest velferdskandidater i universitetsbyene

Det er først og fremst byer/steder med universitet som tiltrekker seg flest kandidater. Det var seks universitetsbyer i Norge i studieåret 2014/2015: Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Norges miljø- og biovitenskapelige universitet i Ås hadde kun tilbud om lærer- og pedagogiske utdanninger, mens alle de andre universitetene hadde mye bredere tilbud innenfor velferdsutdanninger. Videre i rapporten har vi inkludert Ås i kategorien universitetsbyer. Det bør nevnes at det også fantes andre høyere utdanningsinstitusjoner i tillegg til universiteter i de fleste av disse byene.

Av samtlige kandidater i bruttopopulasjonen, inkludert velferdskandidater, fullførte sju av ti kandidater sin utdanning i en universitetsby. Andel kandidater som fullførte sin utdanning i en universitetsby var lavere blant velferdskandidater enn kandidater innenfor andre utdanninger. Dette henger igjen sammen med at universitet og høyskoler med tilbud om velferdsutdanninger sammenlignet med andre typer utdanninger i større grad er spredt rundt om i landet.

Med andre ord var de fleste velferdskandidater i mindre grad avhengige av å flytte til en universitetsby for å fullføre utdanningen.

Seks av ti velferdskandidater fullførte sin utdanning i en universitetsby

9 200 velferdskandidater, tilsvarende 59 prosent, fullførte sin utdanning i en universitetsby i studieåret 2014/2015. Andelen kandidater innenfor andre utdanninger som fullførte sin utdanning i en universitetsby var på 76 prosent.

Om lag to av ti velferdskandidater vokste opp i en universitetsby. De aller fleste av disse fullførte også sin utdanning i en slik by, men ikke nødvendigvis i samme by. De aller færreste velferdskandidater som vokste opp og fullførte sin velferdsutdanning i samme universitetsby finner vi i Ås. På motsatt side, finner vi at åtte av ti velferdskandidater med Bergen som oppvekststed fullførte sin utdanning i samme by.

Av de velferdskandidatene som fullførte sin utdanning i en universitetsby (9 200 kandidater), hadde en av fire vokst opp i en universitetsby mens tre av fire vokste opp på andre steder. Samtidig var det slik at ni av ti velferdskandidatene som fullførte sin utdanning på andre steder, vokste opp på andre steder (tabell 3.1).

Netto tilførsel av høyt utdannede velferdskandidater til universitetsbyene

Bosetting etter endt utdanning viser at universitetsbyene drar fordel av at en betydelig andel velferdskandidater fullfører sin utdanning i disse byene. I tillegg til å ha bredere utdanningstilbud, har universitetsbyene ofte bedre jobbtilbud etter endt utdanning. Dessuten er sentralitet et nøkkelord her som gjør at en god del av velferdskandidatene som fullfører sin utdanning i en slik by, forblir der etter endt utdanning. På den måten får de store universitetsbyene netto tilførsel av høy kompetanse på bekostning av rurale og mindre sentrale steder.

I tabell 3.1 kan vi se at tre av fire velferdskandidater bosatt i en universitetsby etter endt utdanning, vokste opp på andre steder. Tallmaterialet viser at i utgangspunktet var det 2 971 velferdskandidater som vokste opp i en universitetsby. To og fem år etter endt utdanning var henholdsvis 5 725 og 5 601 velferdskandidater bosatt i en universitetsby. Tallene viser i klartekst at universitetsbyene hadde en netto tilførsel av høy kompetanse.

Det bør tas i betraktning at litt mer enn 10 prosent av velferdskandidatene oppvokst i en universitetsby var bosatt på andre steder etter endt utdanning. Dermed var universitetsbyenes

netto gevinst litt mer enn differansen mellom tallet på velferds kandidater oppvokst i disse byene, og tallet på velferds kandidater som var bosatt i en universitetsby etter endt utdanning.

Tabell 3.1. Andel velferds kandidater, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til om de har vokst opp i en universitetsby eller på andre steder

	Oppvokst i en universitetsby	Oppvokst i andre steder	Total
Studiested			
Universitetsby	26	74	100
Andre steder	9	91	100
Bosted i 2017			
Universitetsby	25	75	100
Andre steder	12	88	100
Bosted i 2020			
Universitetsby	25	75	100
Andre steder	11	89	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.3. Fylker

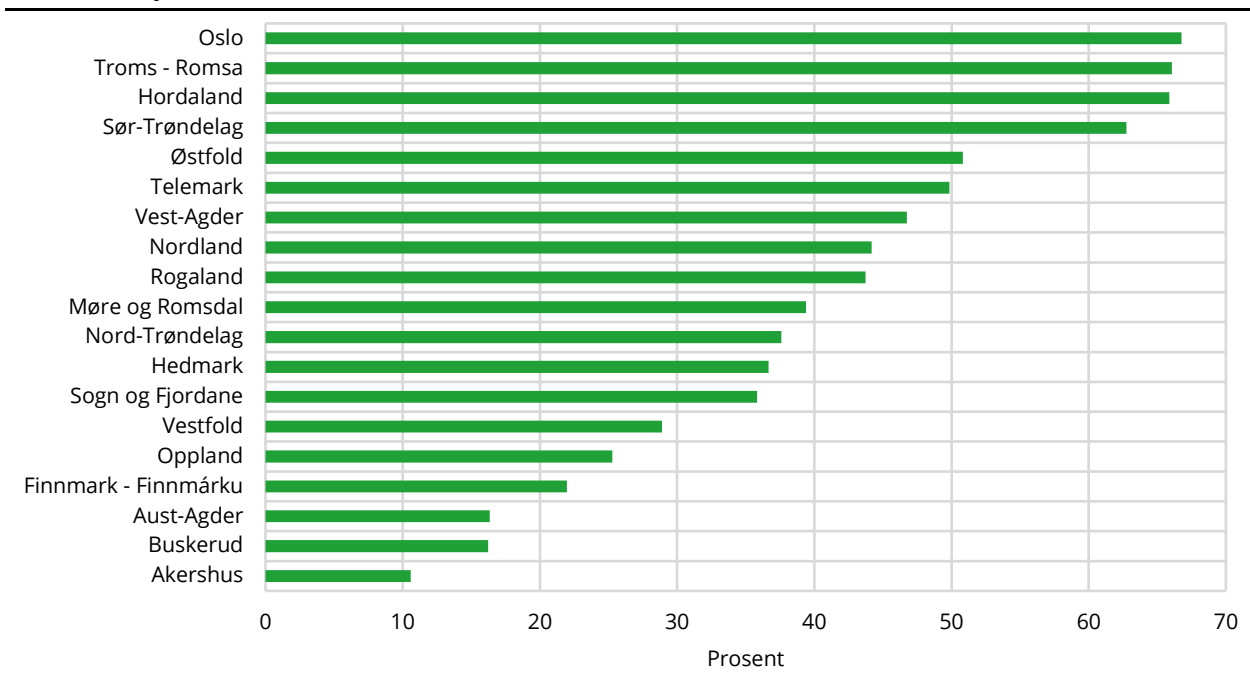
Vi gjør oppmerksom på at – som nevnt i kapittel 2 – vi bruker fylkesinndelingen som var gjeldende i 2015 med tilhørende kommuner i dette delkapitlet. Bostedskommune ved fylte 16 år og etter endt utdanning er konvertert og tilpasset til gjeldende kommuneinndelingen og dermed gjeldende fylkesinndeling i 2015. Dette gir oss et bedre grunnlag, og i tillegg gjør det enklere og mer oversiktlig å kunne følge kandidatenes bevegelser fra oppvekstfylket, via studiefylket og bostedsfylket etter endt utdanning.

En fordeling av velferds kandidater inkludert de med ukjent oppvekststed på landsbasis, viser at fire av ti velferds kandidater fullførte sin utdanning i oppvekstfylket. Seks av ti velferds kandidater var bosatt i oppvekstfylket etter endt utdanning.

Vi legger til at velferds kandidater uten kjent oppvekststed og eller ukjent bosted etter endt utdanning ikke vises i følgende fylkesvise oversikter.

Universitet- og høyskoler i Oslo, Hordaland og Troms med flest lokale velferds kandidater

De fleste velferds kandidater som vokste opp i Oslo fullførte sin utdanning ved en høyere utdanningsinstitusjon i Oslo. Dernest finner vi høyst andel lokale velferds kandidater i Hordaland og Troms. På andre siden av skalaen finner vi Akershus, Buskerud og Aust-Agder som hadde lavest andel lokale velferds kandidater (figur 3.3).

Figur3.3. Andel velferdskandidater som fullførte sin utdanning ved universitet- eller høyskole i bostedsfylke ved fylte 16 år

Kilde: Statistisk sentralbyrå

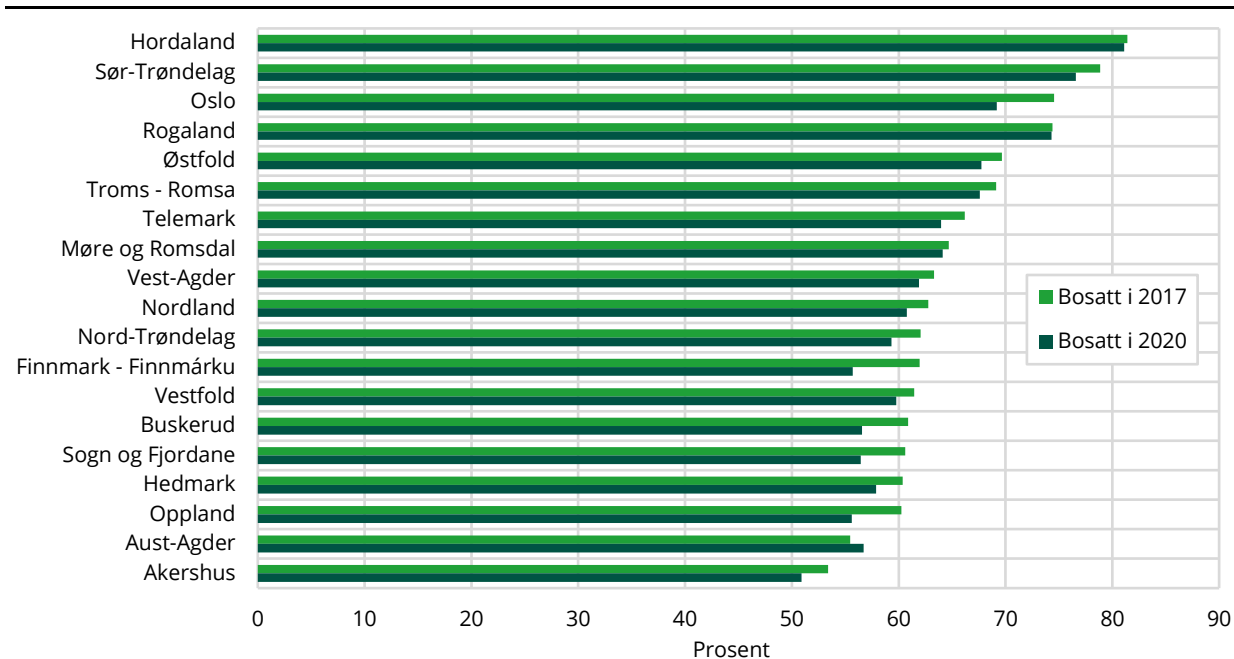
De fleste kandidater fra oppvekstfylkene Akershus og Buskerud fullførte sin utdanning i Oslo, mens de fleste kandidater fra Aust-Agder fullførte sin utdanning i Vest-Agder. Vi finner også betydelig andel av kandidatene fra Aust-Agder ved universitet og høyskoler i Oslo.

Samtlige fylker beholdt de fleste av sine høyt utdannede

Oversikten over velferdskandidatenes bofylke i 2017 og 2020 i forhold til oppvekstfylke viser at samtlige av landets fylker beholdt flertallet av sin høyt utdannede velferdskandidater, uavhengig av om det er mange eller få høyere utdanningsinstitusjoner der (figur 3.4). Gjennomsnittstall for hele landet (figur 3.2) viste at andel kandidater som var bosatt på oppvekststedet sank noe i 2020 sammenlignet med 2017. Det samme mønsteret ser vi igjen i figur 3.4 som viser den fylkesvise fordelingen av velferdskandidatenes bosted i 2017 og 2020 i forhold til oppvekststedet.

Åtte av ti velferdskandidater som vokste opp i Hordaland var bosatt i samme fylke i 2017 og 2020. Også nær åtte av ti velferdskandidater fra Sør-Trøndelag var bosatt i samme fylke i 2017, men andelen gikk noe ned fra 2017 til 2020. Finnmark hadde størst nedgang med 6 prosentpoeng i andel lokale kandidater som var bosatt i fylket fra 2017 til 2020. Dernest finner vi Oppland med 5 prosentpoeng lavere andel bosatte velferdskandidater oppvokst i samme fylke i 2020 enn i 2017.

Figur 3.4. Andel velferdskandidater etter bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år, sortert etter størst andel bosatte i 2017. Fylke

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Akershus og Aust-Agder hadde lavest andel velferdskandidater som vokste opp i og var bosatt i samme fylke i 2017 og 2020. Likevel beholdt begge fylkene over halvparten av sine lokale velferdskandidater.

Kandidater innenfor andre utdanningstyper

Også en av fire kandidater innenfor andre utdanninger fullførte sin utdanning i oppvekstfylket. Samtidig registrerer vi at det var en del ulikheter mellom fylkene når det gjaldt velferdskandidater og kandidater innenfor andre utdanninger.

I samtlige av landets fylker var det større andel blant velferdskandidatene som fullførte sin utdanning i sine oppvekstfylker sammenlignet med kandidatene innenfor andre utdanninger. Den største forskjellen på hele 34 prosentpoeng var i Østfold der 51 prosent av velferdskandidatene fullførte sin utdanning i samme fylke, mens tilsvarende andel var på 17 prosent for kandidatene i andre utdanninger. Forskjellen mellom disse to typer kandidater var på 31 prosentpoeng i Telemark, 27 prosentpoeng i Sør-Trøndelag og 25 prosentpoeng i Hedmark i favør velferdskandidatene.

Vi finner den samme tendensen når det gjelder bosetting etter endt utdanning. Velferdskandidater bosatte seg i oppvekstfylket sitt etter endt utdanning i noe større grad enn de andre kandidatene. Det eneste unntaket i den sammenheng var Oslo der andelen velferdskandidater bosatt i 2017 var 6 prosentpoeng lavere enn de andre kandidatene som vokste opp i Oslo.

Ellers finner vi at også andelen av de andre kandidatene som var bosatt i samme fylke som oppvekstfylke i 2017 var høyere enn i 2020. Dette gjaldt samtlige fylker, på samme måte som det var tilfelle for velferdskandidater (tabell 3.2).

Tabell 3.2. Andel velferdskandidater, etter studiested og bosted i 2017 og 2020 i forhold til oppvekststed. Fylke

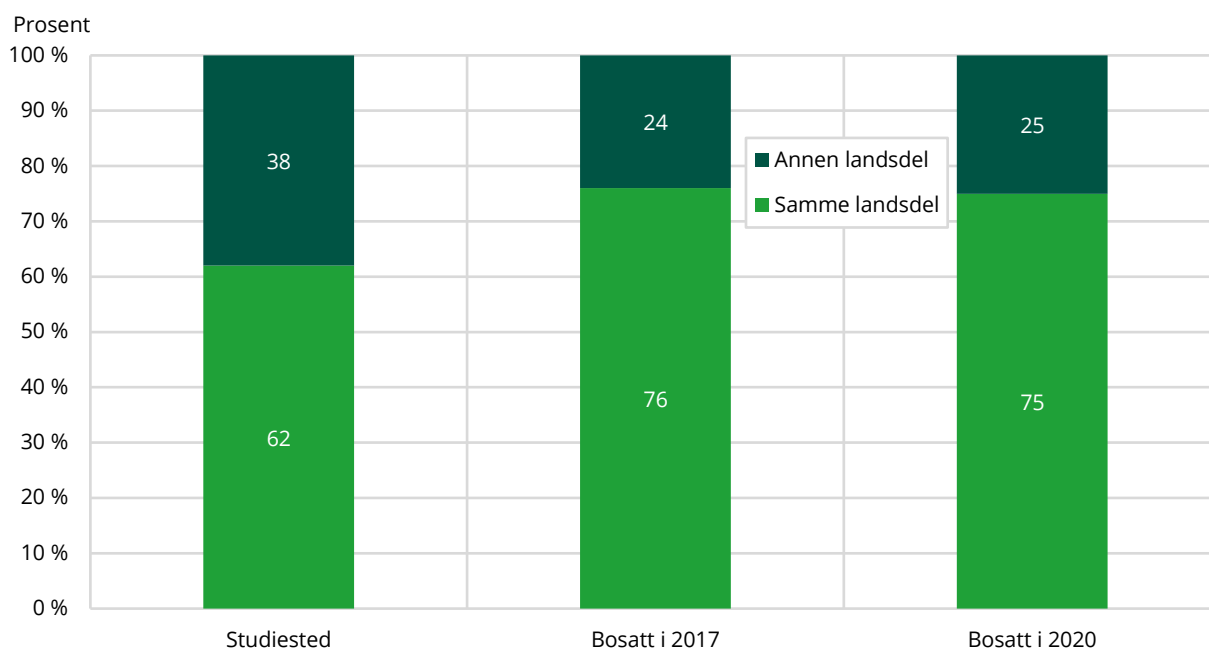
	Velferdsutdanninger			Andre utdanninger		
	Studiested	Bosted i 2017	Bosted i 2020	Studiested	Bosted i 2017	Bosted i 2020
Østfold	51	70	68	17	56	48
Akershus	11	53	51	7	47	37
Oslo	67	75	69	59	81	80
Hedmark	37	60	58	11	51	41
Oppland	25	60	56	15	50	37
Buskerud	16	61	57	13	53	44
Vestfold	29	61	60	13	50	42
Telemark	50	66	64	19	53	42
Aust-Agder	16	55	57	13	50	38
Vest-Agder	47	63	62	28	59	50
Rogaland	44	74	74	30	66	59
Hordaland	66	81	81	58	76	68
Sogn og Fjordane	36	61	56	13	51	40
Møre og Romsdal	39	65	64	25	54	45
Sør-Trøndelag	63	79	77	49	66	59
Nord-Trøndelag	38	62	59	10	46	36
Nordland	44	63	61	27	52	48
Troms - Romsa	66	69	68	49	63	56
Finnmark - Finnmarku	22	62	56	11	57	47

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.4. Landsdeler

Bosetting etter endt utdanning skjer ikke bare på tvers av fylker, men også på tvers av landsdeler. Tallene for hele landet viser at seks av ti velferdskandidater fullførte sin utdanning i samme landsdel de vokste opp i. Det klare bosettingsmønsteret etter endt utdanning er at tre av fire velferdskandidater var bosatt i samme landsdel som de vokste opp i, to og fem år etter endt utdanning (figur 3.5). Velferdskandidater fra utlandet og de som mangler opplysninger om bosted ved fylte 16 år og bosted i 2017 og 2020 er holdt utenfor disse beregningene.

Figur 3.5. Andel velferdskandidater, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ser vi på tallene for hver enkelt landsdel, finner vi størst andel velferdskandidater som fullførte sin utdanning i samme landsdel der de vokste opp i, i Trøndelag. Tilsvarende andel var på 69 og 68 prosent for henholdsvis Vestlandet og Nord-Norge (tabell 3.3). Litt under halvparten av kandidatene fra Østlandet utenom Oslo og Akershus, og Agder og Rogaland fullførte sin utdanning i en annen landsdel.

Tabell 3.3. Andel velferdskandidater, etter studiested, bosteds i 2017 og 2020 i forhold til oppvekststed. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Hele landet	58	42	72	27	1	71	28	1
Oslo og Akershus	63	37	81	18	1	80	19	1
Østlandet ellers	52	48	69	30	1	68	31	1
Agder og Rogaland	53	47	74	25	1	74	25	1
Vestlandet	69	31	79	20	-	78	21	1
Trøndelag	77	23	81	19	-	80	20	-
Nord-Norge	68	32	73	26	1	71	28	1
Utlandet/uoppgitt	-	100	-	92	8	0	90	10

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.3. viser også at Trøndelag samt Oslo og Akershus er de to landsdelene med størst andel lokale velferdskandidater som var bosatt i samme landsdel to og fem år etter endt utdanning. Også de andre landsdelene beholdt i stor grad sine egne høyt utdannede velferdskandidater etter endt utdanning. Østlandet ellers hadde lavest andel lokale kandidater bosatt i samme landsdel etter endt utdanning, men likevel var nær sju av ti kandidater fra denne landsdelen bosatt der både i 2017 og 2020.

Andre landsdeler mistet sine høyt utdannede til Oslo og Akershus

Som vi så ovenfor, var de fleste velferdskandidatene bosatt i egen landsdel etter endt utdanning, men hva med de som *ikke* gjorde det? Hvor var de bosatt? Tabell 3.4 og 3.5 viser hvor velferdskandidatene var bosatt henholdsvis to og fem år etter endt utdanning. I disse to tabellene ser vi at en av ti kandidater som vokste opp i Oslo og Akershus var bosatt på Østlandet ellers to og fem år etter endt utdanning. Disse utgjorde halvparten av alle kandidatene fra Oslo og Akershus som var bosatt i annen landsdel. På annen side var to av ti kandidater som vokste opp på Østlandet ellers, bosatt i Oslo og Akershus. Disse utgjorde 66 prosent av velferdskandidatene fra Østlandet ellers som var bosatt i annen landsdel.

Tabell 3.4. Andel velferdskandidater, etter bosted to år etter endt utdanning (2017) i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet/uoppgitt
Oslo og Akershus	81	10	2	3	2	1	1
Østlandet ellers	20	69	3	2	3	2	1
Agder og Rogaland	13	3	74	6	1	1	1
Vestlandet	8	3	3	79	4	1	0
Trøndelag	8	4	1	3	81	3	0
Nord-Norge	11	5	1	2	7	73	1
Utlandet/uoppgitt	39	18	8	13	8	6	8

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 3.5. Andel velferdskandidater, etter bosted fem år etter endt utdanning (2020) i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet/uoppgitt
Oslo og Akershus	80	11	2	2	2	2	1
Østlandet ellers	22	68	2	2	3	2	1
Agder og Rogaland	14	3	74	5	1	1	1
Vestlandet	10	3	3	78	4	1	1
Trøndelag	10	4	1	3	80	2	0
Nord-Norge	11	6	2	2	7	71	1
Utlandet/uoppgitt	38	18	8	13	7	6	10

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Også flertallet av velferdskandidater fra andre landsdeler enn Østlandet ellers som *ikke* var bosatt i den landsdelen de vokste opp i, var bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning. 13 prosent av velferdskandidatene fra Agder og Rogaland og 11 prosent av velferdskandidatene fra Nord-Norge var bosatt i Oslo og Akershus i 2017. Nærmere analyser av tallmaterialet viser at over halvparten av kandidatene fra Agder og Rogaland, og fire av ti kandidater fra Nord-Norge som *ikke* var bosatt i sine respektive landsdeler, var bosatt i Oslo og Akershus to år etter endt utdanning.

Når vi sammenligner tallene fra 2017 og 2020, finner vi at andelen kandidater fra andre landsdeler som var bosatt i Oslo og Akershus var 1-2 prosentpoeng høyere i 2020 enn i 2017. Nord-Norge var eneste unntaket i så måte som hadde samme andel kandidater bosatt i Oslo og Akershus i 2020 som i 2017.

3.5. Oppsummering

- Flere høyere utdanningsinstitusjoner rundt om i landet hadde tilbud om velferdsutdanninger enn tilbud om andre typer utdanninger.
- En betydelig større andel velferdskandidater enn kandidater innenfor andre utdanninger fullførte sin utdanning i eget fylke og egen landsdel.
- Seks av ti velferdskandidater fullførte sin utdanning i en universitetsby. Dette synes å være en viktig grunn til netto tilførsel av høyt utdannede velferdskandidater til universitetsbyene.
- Flyttinger i forbindelse med utdanning og bosetting etter endt utdanning skjedde ofte fra fylker uten tilbud om velferdsutdanning til nabofylker med et slikt tilbud.
- Fire av ti velferdskandidater fullførte sin utdanning i oppvekstfylket.
- Flertallet av velferdskandidater fra andre landsdeler som *ikke* var bosatt i den landsdelen de vokste opp i, var bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning.
- Over halvparten av kandidatene fra Agder og Rogaland, og fire av ti kandidater fra Nord-Norge som *ikke* var bosatt i sine respektive landsdeler, var bosatt i Oslo og Akershus to år etter endt utdanning.

4. Velferds kandidatenes bevegelser, etter utdanningstyper

Hvor stor andel av kandidatene innenfor de ulike velferdsutdanningene fullførte sin utdanning i samme fylke og landsdel de var bosatt i ved fylte 16 år? Hvor stor andel fullførte sin utdanning på et annet sted enn oppvekststedet? Hvor stor andel av kandidatene fikk med seg sin kompetanse tilbake til bostedet de vokste opp i? Hvilken betydning hadde studiestedene for å beholde høyt utdannende kandidater fra andre steder to og fem år etter endt utdanning for ulike utdannings-typer? Disse og lignende spørsmål forsøkes besvart i dette kapitlet.

Vi legger først frem en samlet oversikt over samtlige velferds kandidater fordelt etter utdannings-typen. Deretter kartlegger vi velferds kandidatenes flyttinger både med tanke på utdanning og bosetting etter endt utdanning innenfor hver enkelt type velferdsutdanning.

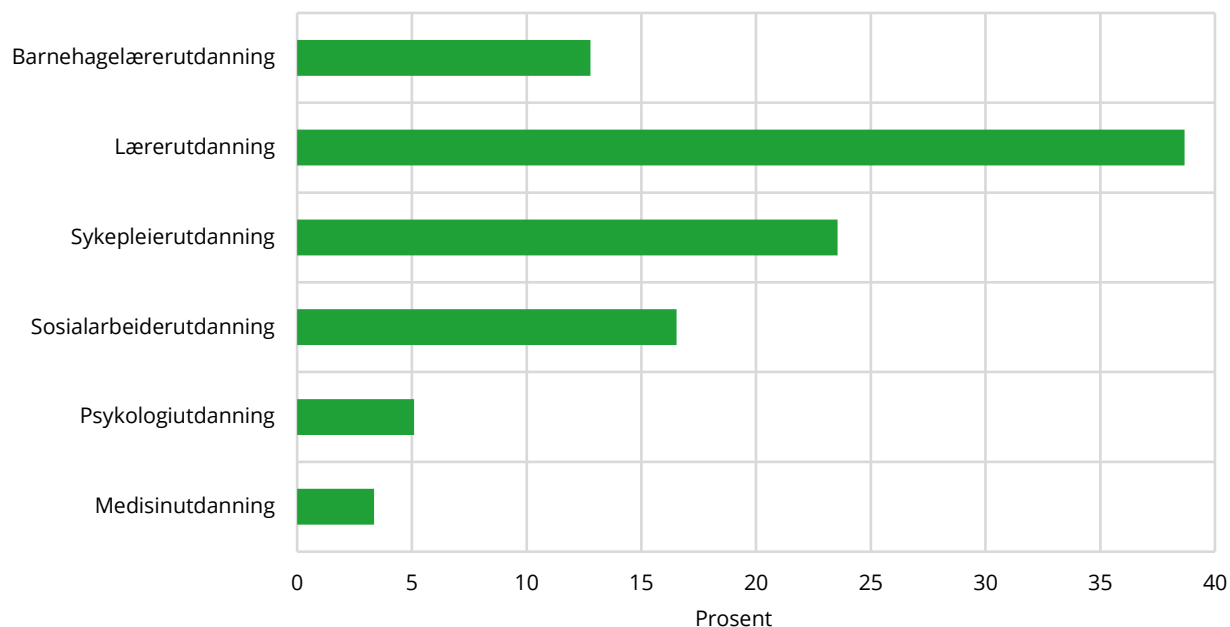
4.1. Samlet oversikt over velferds kandidatene etter utdanningstype

Fire av ti velferds kandidater fullførte en lærerutdanning

Tallet på velferds kandidater etter type utdanning, varierer med behovet for type kompetanse, antall studie plasser, antall søkere, hvor utbredt tilbudet om en type utdanning er o.l. Til sammenligning hadde 19 høyere utdanningsinstitusjoner i forskjellige deler av landet et tilbud om barnehagelærer-utdanning, mens medis utdanning ble tilbudt kun ved fire universiteter og hadde et mer begrenset antall studie plasser.

Figur 4.1 viser en oversikt over velferds kandidater fordelt etter type utdanning de fullførte i studieåret 2014/2015. Kandidatene som fullførte en lærerutdanning var i klart flertall. Disse sammen med sykepleier kandidatene utgjorde til sammen 63 prosent av alle velferds kandidatene i dette studieåret. Kandidater som fullførte medis- eller psykologiutdanning utgjorde lavest andel.

Figur 4.1. Andel velferds kandidater, etter type utdanning i studieåret 2014/2015

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Flest kandidater fra Akershus og Hordaland

En av ti kandidater blant de som fullførte barnehagelærerutdanning var bosatt i Hordaland ved fylte 16 år, mens nær like stor andel vokste opp i Akershus. Også kandidater fra Rogaland utgjorde en betydelig andel av de som fullførte barnehagelærerutdanning. Lavest andel kandidater som fullførte barnehagelærer-utdanning vokste opp i Finnmark. Disse andelene bør sees i sammenheng med folketall i aktuelle aldersgrupper i ulike fylker. Lav andel kandidater fra Finnmark innenfor ulike velferdsutdanninger, kan ikke uten videre tolkes som "lav interesse" eller noe annet for disse typer utdanninger i dette fylket.

Fordelingen av kandidater med andre typer velferdsutdanninger var mer eller mindre lik den vi ser blant kandidater med barnehagelærerutdanning, med unntak av psykologi- og medisinerutdanning. Det er slik at også innenfor psykologiutdanning var kandidater fra Akershus i flertall, men sammenlignet med andre utdanninger var andelen mye større. Oslo hadde flere psykologikandidater enn Hordaland. Vi finner også at andel medisinkandidater fra Oslo var større enn andel medisinkandidater fra Akershus og Hordaland (tabell 4.1). Dette henger blant annet sammen med disse kandidatenes sosialbakgrunn, og kommer bedre frem når vi ser på velferds kandidatene sine foreldres utdanningsnivå i neste kapittel.

Tabell 4.1. Andel velferds kandidater, etter bostedsfylke ved fylte 16 år

	Barnehagelærerutd.	Lærerutd.	Sykepleierutd.	Sosialarbeidsutd.	Psykologiutd.	Medisinutd.
I alt	100	100	100	100	100	100
Østfold	5	5	5	6	3	3
Akershus	9	10	9	9	18	10
Oslo	5	7	5	6	13	14
Hedmark	4	4	5	4	3	2
Oppland	4	5	4	4	3	2
Buskerud	4	5	5	4	5	4
Vestfold	5	5	5	5	5	5
Telemark	5	4	5	4	3	2
Aust-Agder	3	2	2	2	2	1
Vest-Agder	4	4	4	4	4	2
Rogaland	8	7	6	8	6	6
Hordaland	11	9	10	7	9	9
Sogn og Fjordane	3	4	3	2	2	3
Møre og Romsdal	5	6	6	5	4	5
Sør-Trøndelag	5	6	4	6	5	8
Nord-Trøndelag	4	4	3	5	4	3
Nordland	5	5	6	6	4	6
Troms - Romsa	4	3	5	5	4	7
Finnmark - Finnmarku	2	2	2	1	1	2
Utlandet/uoppgitt	4	6	6	5	4	4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tre av ti velferds kandidater vokste opp på Østlandet

Nær tre av ti kandidater innenfor barnehagelærer-, lærer-, sykepleier og sosialarbeiderutdanning vokste opp på Østlandet utenom Oslo og Akershus. Dernest finner vi kandidatene fra Vestlandet som utgjorde noe større andel av kandidatene innenfor de nevnte utdanningene enn de øvrige landsdeler.

Som det kommer frem i tabell 4.2. skiller psykologi- og medisinerutdanning seg nok enn gang fra de andre utdanningene. Kandidatene fra landsdelen Oslo og Akershus var i klart flertall innenfor disse to utdanningene, forskjellen var størst innenfor psykologiutdanning der tre av ti kandidater vokste opp i denne landsdelen.

Tabell 4.2. Andel velferdskandidater, etter type utdanning og landsdel ved fylte 16 år

	Barnehagelærerutd.	Lærerutd.	Sykepleierutd.	Sosialarbeiderutd.	Psykologiutd.	Medisinutd.
I alt	100	100	100	100	100	100
Oslo og Akershus	14	17	14	14	31	24
Østlandet ellers	28	27	28	28	21	19
Agder og Rogaland	15	13	12	14	12	10
Vestlandet	20	18	19	15	15	17
Trøndelag	9	10	7	11	9	10
Nord-Norge	11	10	12	13	9	16
Utlandet/uoppgitt	4	6	6	5	4	4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Som nevnt i kapittel 3, fullførte 58 prosent av samtlige kandidatene sin utdanning i samme landsdel som de vokste opp i, mens 42 prosent fullførte utdanningen sin i en annen landsdel. Den sistnevnte gruppen inkluderer også kandidater fra utlandet og de med manglende opplysninger om bosted ved fylte 16 år. Vi gjentar at de aller fleste, sju av ti, kandidater var bosatt i samme landsdel som de vokste opp i.

Det var riktig nok noen variasjoner mellom ulike typer utdanninger både med hensyn til studiested og bosted to og fem år etter endt utdanning. Dette og andre forhold skal vi se nærmere på i analyser av tallene for kandidater innenfor hver enkel utdanning i det følgende.

4.2. Barnehagelærerutdanning

Barnehagelærere vender tilbake til hjemfylke

Fordelingen av barnehagekandidater etter studiefylke i forhold til oppvekstfylke viser store variasjoner. Kandidater fra Akershus og Oppland fullførte sin utdanning i et annet fylke, grunnet manglende tilbud om barnehagelærerutdanning i eget fylke. Samtidig fullførte nær ni av ti kandidater fra Hordaland sin barnehagelærerutdanning i samme fylke.

Ser vi på hele landet under ett, finner vi at litt over halvparten av kandidatene fullførte sin utdanning i samme fylke som de vokste opp i. De som var bosatt i samme fylke som oppvekstfylke etter endt utdanning utgjorde 73 prosent to år, og 72 prosent fem år etter endt utdanning (tabell 4.3).

Tabell 4.3. Andel kandidater med fullført barnehagelærerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke

	Studiested	Bosted i 2017	Bosted i 2020
Hele landet	52	73	72
Østfold	73	78	79
Akershus	-	61	59
Oslo	74	77	69
Hedmark	65	62	61
Oppland	-	64	60
Buskerud	33	80	72
Vestfold	70	79	80
Telemark	72	71	72
Aust-Agder	6	71	82
Vest-Agder	74	71	74
Rogaland	63	87	88
Hordaland	88	93	91
Sogn og Fjordane	41	67	64
Møre og Romsdal	45	68	72
Sør-Trøndelag	83	85	81
Nord-Trøndelag	44	71	67
Nordland	56	73	78
Troms - Romsa	73	82	77
Finnmark - Finnmarku	8	65	59

Kilde: Statistisk sentralbyrå

De aller fleste kandidatene fra Hordaland og Sør-Trøndelag fullførte sin barnehagelærerutdanning i oppvekstfylket. Lavest andel finner vi i Aust-Agder og Finnmark.

Som sagt, manglet kandidater fra Akershus og Oppland tilbud om barnehagelærerutdanning i eget fylke. Nærmere analyser viser at halvparten av kandidatene fra Akershus fullførte sin barnehagelærerutdanning i Oslo, mens godt over halvparten (57 prosent) av kandidatene fra Oppland fullførte sin utdanning i Hedmark. Hordaland og Sør-Trøndelag toppet lista også når det gjaldt andel kandidater som var bosatt i oppvekstfylket to og fem år etter endt barnehagelærerutdanning.

Hedmark hadde lavest andel kandidater bosatt i samme fylke to og fem år etter endt utdanning. Som vi var inne på fullførte godt over halvparten av kandidatene fra Oppland sin barnehagelærerutdanning i Hedmark. Sammenlignet med Hedmark, var større andel kandidater fra Oppland bosatt i samme fylke etter endt utdanning. Dette kan bety at manglende utdanningstilbud ikke hindrer at steder uten slikt tilbud får tilførsel av kompetanse fra lokale kandidater. De vender hjem, men i varierende grad.

Lavest andel lokale kandidater fullførte sin utdanning i Oslo og Akershus

Grunnet utbredt tilbud om barnehagelærerutdanning ved universitets- og høyskoler i ulike landsdeler, ser vi i tabell 4.4 at de aller fleste barnehagelærerkandidater fullførte sin utdanning i egen landsdel. De aller fleste trøndere og vestlendinger fullførte sin utdanning i egen landsdel. Lavest andel finner vi blant kandidatene fra Oslo og Akershus.

Tabell 4.4. Andel kandidater med fullført barnehagelærerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Oslo og Akershus	58	42	83	17	-	81	19	-
Østlandet ellers	75	25	78	22	-	78	22	-
Agder og Rogaland	72	28	84	16	-	88	11	1
Vestlandet	82	18	89	10	-	88	11	1
Trøndelag	87	13	86	14	-	84	16	-
Nord-Norge	72	28	79	20	-	79	20	-
Utlandet/uoppgitt	-	100	-	99	1	-	96	4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Landsdelene beholdt egne barnehagelærere

Tabell 4.4 viser også at de aller fleste kandidatene var bosatt i sin oppvekstlandsdel både to og fem år etter endt utdanning. Selv om Oslo og Akershus hadde lavest andel lokale kandidater som fullførte sin utdanning i samme landsdel, var likevel aller fleste av lokale barnehagelærerne bosatt i landsdelen to og fem år etter endt utdanning. Størst andel lokale barnehagelærere bosatt i egen landsdel etter endt utdanning, finner vi i Vestlandet (tabell 4.5 og 4.6).

Utenom flyttingene mellom landsdelene Oslo og Akershus og Østlandet ellers, finner vi ikke noen nevneverdige «lekkasjer» av barnehagelærere mellom landsdelene. Det var ikke noen nevneverdige flyttinger av barnehagelærere mellom landsdelene fra 2017 til 2020.

Tabell 4.5. Andel kandidater med fullført barnehagelærerutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Bosted i 2017								I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet		
Oslo og Akershus	83	11	1	1	3	-	-	100	
Østlandet ellers	15	78	2	2	2	1	-	100	
Agder og Rogaland	6	2	84	5	1	1	-	100	
Vestlandet	4	2	3	89	2	0	-	100	
Trøndelag	7	2	1	2	86	3	-	100	
Nord-Norge	8	5	1	1	6	79	-	100	
Utlandet/uoppgitt	53	17	7	12	4	5	1	100	

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.6. Andel kandidater med fullført barnehagelærerutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Bosted i 2020								I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet		
Oslo og Akershus	81	14	1	1	3	-	-	100	
Østlandet ellers	15	78	2	2	2	1	-	100	
Agder og Rogaland	3	2	88	4	1	1	1	100	
Vestlandet	5	2	3	88	2	-	1	100	
Trøndelag	10	2	1	2	84	3	-	100	
Nord-Norge	8	5	1	1	6	79	-	100	
Utlandet/uoppgitt	53	16	7	11	4	5	4	100	

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.3. Lærerutdanning

Seks av ti lærerkandidater var bosatt i sitt oppvekstfylke etter endt utdanning

I gjennomsnitt fullførte 34 prosent av lærerkandidatene sin utdanning i oppvekstfylket. Størst andel kandidater som vokste opp i og fullførte sin utdanning i samme fylke, finner vi i Hordaland, Sør-Trøndelag og Oslo. På annen side hadde Aust-Agder, Buskerud og Akershus lavest andel kandidater i så måte (tabell 4.7).

Tabell 4.7 viser også at seks av ti lærerkandidater var bosatt i sitt hjemfylke både i 2017 og 2020. Vi ser at nok engang beholdt Hordaland, Sør-Trøndelag og Oslo sine høyt utdannede kandidater i noe større grad enn andre fylker. Hele åtte av ti lærerkandidater som vokste opp i Hordaland og Sør-Trøndelag var bosatt i samme fylke to år etter endt utdanning. En av fire lærerkandidater fra Oslo gjorde det samme. Mens Hordaland beholdt «alle» sine lokale kandidater også fem år etter endt utdanning, mistet Sør-Trøndelag og Oslo en liten andel av sine lokale kandidater i perioden 2017-2020.

Tabell 4.7. Andel kandidater med fullført lærerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylker

	Studiested	Bosted i 2017	Bosted i 2020
Hele landet	34	61	59
Østfold	40	63	62
Akershus	7	54	53
Oslo	66	74	68
Hedmark	31	60	56
Oppland	9	59	54
Buskerud	5	57	55
Vestfold	30	58	60
Telemark	41	61	57
Aust-Agder	2	49	47
Vest-Agder	49	63	60
Rogaland	33	70	71
Hordaland	69	80	80
Sogn og Fjordane	25	63	59
Møre og Romsdal	23	59	58
Sør-Trøndelag	68	80	78
Nord-Trøndelag	31	59	59
Nordland	35	58	54
Troms - Romsa	56	63	61
Finnmark - Finnmarku	17	70	64

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Akershus, Aust-Agder og Buskerud mister høyt utdannede lærere til Oslo

Under halvparten av alle kandidatene fra Aust-Agder var bosatt i annet fylke etter endt utdanning. Både Akershus og Buskerud hadde beholdt noe større andel av sine lokale kandidater enn Aust-Agder. Spørsmålet er hvor kandidatene fra disse tre fylkene befinner seg etter endt utdanning?

Vi så tidligere at kun 7 prosent av alle lærerkandidatene var fra Oslo (tabell 4.1). Vi finner at om lag 20 prosent av lærerkandidatene i studieåret 2014/2015 var bosatt i Oslo i 2017 og 2020. Dette innebærer at Oslo hadde en netto tilførsel av lærerkandidater etter endt utdanning. Samtlige fylker mistet lærerkandidater til Oslo, men i varierende grad.

Størst innslag hadde Oslo fra Akershus, Aust-Agder og Buskerud. 27 prosent av kandidatene som vokste opp i Akershus var bosatt i Oslo i 2017, mens samme andel for Aust-Agder og Buskerud var på 22 og 20 prosent.

Åtte av ti trøndere fullførte sin lærerutdanning i Trøndelag

På landsbasis var andel lærerkandidater som fullførte sin utdanning i egen landsdel lavere enn barnehage-lærerkandidater. Ellers finner vi at flertallet av lærere – på lik linje med barnehagelærere – var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning.

Størst andel lærerkandidater som fullførte sin utdanning i egen landsdel finner vi i Trøndelag, åtte av ti kandidater. Dernest hadde Oslo og Akershus flest lokale kandidater. Agder og Rogaland hadde lavest andel lærerkandidater med fullført utdanning i egen landsdel (tabell 4.8).

Tabell 4.8. Andel kandidater med fullført lærerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Oslo og Akershus	64	36	82	17	-	81	19	-
Østlandet ellers	45	55	67	33	-	67	33	1
Agder og Rogaland	44	56	71	28	-	71	28	1
Vestlandet	62	38	77	23	-	76	24	1
Trøndelag	79	21	81	19	-	80	20	-
Nord-Norge	57	43	71	29	-	67	32	-
Utlandet/uoppgitt	-	100	-	91	9	-	89	11

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Den generelle tendensen er at det i hele tatt var større bevegelser blant lærerkandidater enn det var tilfelle for barnehagelærerkandidater når det gjelder forholdet mellom bosted ved fylte 16 år og studiested. Men vi finner ikke store forskjeller mellom lærere og barnehagelærere når det gjelder bosetting etter endt utdanning. De fleste lærere, som barnehagelærere, var bosatt i egen landsdel både to og fem år etter endt utdanning.

Lærere som ikke var bosatt i sin egen landsdel, søkte seg til Oslo og Akershus

Vi har tidligere sett at en større andel kandidater fra Østlandet ellers var bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning. Dette mønsteret ser vi igjen når det gjelder lærerkandidater. Mer enn to av ti lærere oppvokst på Østlandet ellers var bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning (tabell 4.9 og 4.10).

Generelt var det slik at den største andelen lærere som ikke var bosatt i sin egen landsdel etter endt utdanning, var bosatt i Oslo og Akershus. Mellom 14 og 16 prosent av lærerne som vokste opp i henholdsvis Agder og Rogaland og Nord-Norge var bosatt i Oslo og Akershus to og fem år etter endt utdanning. Dette kan kanskje sees i sammenheng med at en del lærerkandidater fra disse to landsdelene fullførte sin utdanning nettopp i Oslo og Akershus.

Tabell 4.9. Andel kandidater med fullført lærerutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdeler

	Bosted i 2017							
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet	I alt
Oslo og Akershus	82	10	2	2	2	2	0	100
Østlandet ellers	22	67	2	2	4	2	0	100
Agder og Rogaland	15	4	71	7	1	1	1	100
Vestlandet	11	3	2	77	5	2	0	100
Trøndelag	8	4	1	4	81	2	0	100
Nord-Norge	14	5	2	3	7	71	0	100
Utlandet/uoppgitt	36	17	9	13	9	8	9	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.10. Andel kandidater med fullført lærerutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdeler

	Bosted i 2020							I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet	
Oslo og Akershus	81	11	2	3	2	2	0	100
Østlandet ellers	23	67	2	2	3	2	1	100
Agder og Rogaland	16	4	71	6	1	1	1	100
Vestlandet	10	4	2	76	6	1	1	100
Trøndelag	9	4	1	3	80	2	0	100
Nord-Norge	15	6	2	3	8	67	0	100
Utlandet/uoppgitt	35	17	8	13	9	7	11	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.4. Sykepleierutdanning

Hordaland beholdt 85 prosent av lokale sykepleiere

På landsbasis fullførte 47 prosent av sykepleierkandidatene sin utdanning i samme fylke der de var bosatt i ved fylte 16 år, men andelen som var bosatt i sitt oppvekstfylke to og fem år etter endt utdanning var betydelig høyere (tabell 4.11).

Størst andel kandidater som fullførte sin utdanning i oppvekstfylket finner vi i Oslo og Troms, og lavest andel i Akershus og Finnmark. Nærmere analyser viser at omlag halvparten av kandidatene som vokste opp i Akershus, fullførte sine sykepleierutdanning i Oslo. Når det gjelder kandidatene som vokste opp i Finnmark, viser det seg at 26 prosent fullførte sin utdanning i Troms og 15 prosent i Oslo.

Omlag åtte av ti kandidater fra Oslo bosatte seg i samme fylke to år etter endt utdanning, men det var enda større andel lokale kandidater fra Hordaland, nemlig 85 prosent, som var bosatt i sitt oppvekstfylke to år etter endt utdanning.

Andelen lokale kandidater som var bosatt i Oslo i 2020 gikk ned med 11 prosentpoeng i forhold til 2017. Til gjengjeld flyttet en god del sykepleiere fra andre fylker til Oslo slik at i sum økte andel sykepleier med fullført utdanning i studieåret 2014/2015 bosatt i Oslo med 6 prosenpoeng fra 2017 til 2020.

Bare litt over halvparten av kandidatene fra Akershus og Aust-Agder var bosatt i sine respektive oppvekstfylker etter endt utdanning. Flertallet av sykepeleierkandidatene som vokste opp i disse to fylkene, og ikke var bosatt i oppvekstfylket, var bosatt i Oslo etter endt utdanning.

Tabell 4.11. Andel kandidater med fullført sykepleierutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylker

	Studiested	Bosted i 2017	Bosted i 2020
Hele landet	47	64	62
Østfold	55	70	70
Akershus	17	53	51
Oslo	78	78	67
Hedmark	58	65	61
Oppland	51	63	59
Buskerud	44	67	61
Vestfold	37	67	63
Telemark	57	69	67
Aust-Agder	43	53	55
Vest-Agder	48	63	61
Rogaland	42	75	74
Hordaland	59	85	84
Sogn og Fjordane	60	61	56
Møre og Romsdal	65	74	72
Sør-Trøndelag	33	76	76
Nord-Trøndelag	51	61	57
Nordland	59	61	60
Troms - Romsa	68	73	71
Finnmark - Finnmarku	36	58	48

Kilde: Statistisk sentralbyrå

64 prosent fullførte sin utdanning i landsdelen de vokste opp i

Flertallet av sykepleierkandidatene fullførte sin utdanning i egen landsdel. Størst andel finner vi i Nord-Norge hvor tre av fire kandidater fullførte sin utdanning i egen landsdel. Nok en gang hadde Agder og Rogaland lavest andel kandidater med fullført utdanning i egen landsdel (tabell 4.12).

Tabell 4.12. Andel kandidater med fullført sykepleierutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Oslo og Akershus	71	29	82	17	1	82	18	1
Østlandet ellers	62	38	72	28	-	69	30	1
Agder og Rogaland	59	41	75	25	-	73	26	-
Vestlandet	74	26	83	17	-	82	17	1
Trøndelag	68	32	79	20	-	79	20	1
Nord-Norge	76	24	75	25	-	72	27	1
Utlandet/uoppgitt	-	100	0	95	5	-	94	6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I tabell 4.12 kommer det også frem at de aller fleste lokale sykepleiere var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning. Vestlandet og Oslo og Akershus hadde størst andel lokale sykepleiere bosatt i samme landsdel etter endt utdanning.

Landsdelen Oslo og Akershus tiltrekker sykepleiere

Vi har sett på kandidatenes flyttinger på tvers av landsdeler i forbindelse med utdanning. Det viser seg at det var noe lavere andel kandidater fra andre landsdeler bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning enn andelen som fullførte sin utdanning i denne landsdelen. Nord-Norge var eneste unntaket i så måte. Andel sykepleierkandidater fra Nord-Norge som fullførte sin utdanning i Oslo og Akershus var to prosentpoeng lavere enn de som var bosatt i denne landsdelen etter endt utdanning. Oslo og Akershus beholdt åtte av ti lokale høyt utdannede sykepleiere etter endt

utdanning. I tillegg «forsynte» denne landsdelen seg godt av sykepleierkompetanse fra andre landsdeler.

To av ti sykepleiere som vokste opp på Østlandet ellers, var bosatt i Oslo og Akershus to år etter endt utdanning. Denne andelen økte med 3 prosentpoeng fem år etter endt utdanning. I tillegg var 14-15 prosent av sykepleierne fra Agder og Rogaland bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning (tabell 4.13 og 4.14). Det er nærliggende å tro at størst behov for sykepleiere i Oslo og Akershus grunnet de store sykehusene og andre helseinstitusjoner, er den viktigste grunnen til at sykepleiere fra andre landsdeler flytter til nettopp Oslo og Akershus.

Tabell 4.13. Andel kandidater med fullført sykepleierutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Bosted i 2017								I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet		
Oslo og Akershus	82	10	1	3	2	1	1	100	
Østlandet ellers	19	72	3	2	2	2	0	100	
Agder og Rogaland	14	2	75	6	2	1	0	100	
Vestlandet	6	3	3	83	4	1	0	100	
Trøndelag	9	5	1	4	79	2	0	100	
Nord-Norge	11	6	1	2	5	75	0	100	
Utlandet/uoppgitt	38	23	8	16	5	5	5	100	

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.14. Andel kandidater med fullført sykepleierutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Bosted i 2020								I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet		
Oslo og Akershus	82	12	1	2	1	2	1	100	
Østlandet ellers	22	69	3	2	2	2	1	100	
Agder og Rogaland	15	3	73	6	1	1	0	100	
Vestlandet	8	3	3	82	3	0	1	100	
Trøndelag	9	5	0	3	79	1	1	100	
Nord-Norge	10	7	2	2	5	72	1	100	
Utlandet/uoppgitt	35	25	7	17	5	5	6	100	

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.5. Sosialarbeiderutdanning

Halvparten av lokale kandidater fra Finnmark var bosatt der etter endt utdanning

Fylkesfordelingen viser at sju av ti sosialarbeiderkandidater som vokste opp i Rogaland fullførte sin utdanning i samme fylke. Om lag like mange kandidater som var bosatt i Østfold ved fylte 16 år fullførte sin utdanning i samme fylke. Noe større andel lokale kandidater fra Østfold var bosatt i samme fylke to år etter endt utdanning, mens det var noe større andel lokale kandidater fra Rogaland som var bosatt i samme fylke fem år etter endt utdanning. Likevel var det verken Østfold eller Rogaland som hadde størst andel lokale kandidater bosatt i samme fylke etter endt utdanning, for det var Sør-Trøndelag med 86 prosent bosetting av lokale kandidater i 2017 og 84 prosent i 2020 (tabell 4.15).

Tabell 4.15. Andel kandidater med fullført sosialarbeiderutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke

	Studiested	Bosted i 2017	Bosted i 2020
Hele landet	43	71	68
Østfold	68	85	81
Akershus	21	57	56
Oslo	61	76	70
Hedmark	-	61	62
Oppland	53	64	55
Buskerud	-	58	52
Vestfold	-	66	58
Telemark	51	76	72
Aust-Agder	22	57	62
Vest-Agder	31	66	66
Rogaland	70	82	83
Hordaland	40	74	75
Sogn og Fjordane	43	61	52
Møre og Romsdal	53	73	72
Sør-Trøndelag	64	86	84
Nord-Trøndelag	48	71	69
Nordland	53	68	65
Troms - Romsa	66	70	72
Finnmark - Finnmarku	34	53	53

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Blant fylker med tilbud om sosialarbeiderutdanning, hadde Akershus lavest andel kandidater som fullførte sin utdanning i oppvekstfylket. Dernest finner vi lavest andel sosialarbeiderkandidater oppvokst i Aust- og Vest-Agder som fullførte sin utdanning i samme fylke. Andelen kandidater fra Finnmark som fullførte sin utdanning i samme fylke var kun ett prosentpoeng høyere sammenlignet med Vest-Agder, men likevel finner vi at det var Finnmark som hadde lavest andel av lokale kandidater som var bosatt i oppvekstfylke etter endt utdanning. Bare litt over halvparten av kandidatene som vokste opp i Finnmark, var bosatt i samme fylke to og fem år etter endt utdanning. Nærmere analyser viser at de fleste av kandidatene fra Finnmark som ikke var bosatt i samme fylke, finner vi i landets sørlige fylker som Oslo, Akershus og Buskerud. Sentralitet og bedre jobbmuligheter kan være mulige årsaker til at kandidatene fra Finnmark bosetter seg i de nevnte fylkene.

Halvparten av kandidatene fra Østlandet ellers fullførte sin utdanning i andre landsdeler

Fire av ti sosialarbeiderkandidater fullførte sin utdanning i samme landsdel som de vokste opp i. Trøndelag og Nord-Norge hadde størst andel lokale kandidater. Lavest andel lokale kandidater finner vi på Østlandet utenom Oslo og Akershus (tabell 4.16). Grunnen til det sistnevnte er at høyere utdannings-institusjoner i flere fylker på Østlandet ellers ikke hadde tilbud om sosialarbeiderutdanning. Generelt var det noe lavere innslag av lokale sosialarbeidere som fullførte sin utdanning i landsdelen de vokste opp enn for eksempel barnehagelærere.

Tre av fire sosialarbeidere var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning. To og fem år etter endt utdanning var nær ni av ti sosialarbeidere fra Trøndelag bosatt i samme landsdel. Åtte av ti lokale sosialarbeidere var bosatt i Oslo og Akershus, og Agder og Rogaland både to og fem år etter endt utdanning (tabell 4.16).

Tabell 4.16. Andel kandidater med fullført sosialarbeiderutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Hele landet	61	39	74	25	1	73	26	1
Oslo og Akershus	64	36	81	19	-	79	21	-
Østlandet ellers	51	49	76	24	-	72	27	1
Agder og Rogaland	69	31	81	18	-	83	16	1
Vestlandet	68	32	77	23	-	75	24	1
Trøndelag	78	22	87	13	-	86	13	-
Nord-Norge	74	26	73	26	1	73	27	1
Utlandet/uoppgitt	-	100	-	89	11	-	88	13

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Aller fleste sosialarbeidere var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning

Tabell 4.17 og 4.18 viser at de aller fleste sosialarbeidere var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning, likevel ser vi noen bevegelser og flyttinger blant sosialarbeidere på tvers av landsdeler. Vi ser nok en gang at det var noen flyttinger mellom Oslo og Akershus og resten av Østlandet. 17 prosent av sosialarbeiderne fra andre steder på Østlandet var bosatt i Oslo og Akershus, mens en av ti sosialarbeidere fra Oslo og Akershus var bosatt andre steder på Østlandet i 2017. Tre år senere, i 2020, økte andel sosialarbeidere fra disse to landsdelene som var bosatt i den andre landsdelen med to prosentpoeng.

Ser vi på kandidater som ikke var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning, finner vi at noe større andel var bosatt i Oslo og Akershus enn i andre landsdeler. Imidlertid var kandidatene fra Nord-Norge som ikke var bosatt i sin egen landsdel jevnt fordelt mellom Oslo og Akershus, Østlandet ellers og Trøndelag. Til sammen 16 prosent av nordnorske sosialarbeidere var bosatt på Østlandet inkludert Oslo og Akershus fem år etter endt utdanning.

Tabell 4.17. Andel kandidater med fullført sosialarbeiderutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Bosted i 2017							I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet	
Oslo og Akershus	81	11	3	2	2	1	0	100
Østlandet ellers	17	76	2	2	2	2	0	100
Agder og Rogaland	12	3	81	3	1	1	0	100
Vestlandet	7	5	5	77	3	2	0	100
Trøndelag	2	2	1	2	87	4	0	100
Nord-Norge	8	7	1	2	8	73	1	100
Utlandet/uoppgitt	41	16	10	7	10	5	11	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.18. Andel kandidater med fullført sosialarbeiderutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Bosted i 2020							I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet	
Oslo og Akershus	79	13	3	2	2	1	0	100
Østlandet ellers	20	72	2	2	2	1	1	100
Agder og Rogaland	11	3	83	2	1	0	1	100
Vestlandet	8	6	5	75	3	2	1	100
Trøndelag	4	3	1	1	86	3	0	100
Nord-Norge	8	8	2	2	7	73	1	100
Utlandet/uoppgitt	40	15	10	7	10	5	13	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.6. Psykologiutdanning

Som nevnt tidligere, er det i alt 799 psykologikandidater i analysepopulasjonen. Litt over halvparten av disse fullførte en bachelorutdanning, mens resten fullførte enten profesjonsstudiet eller masterutdanning. Mens universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø hadde tilbud på alle tre nivåer, hadde Høgskolen i Oslo og Akershus (nåværende OsloMet), Høgskolen i Lillehammer og Ansgar Høgskole i Kristiansand tilbud om bachelorutdanning i psykologi. Vi finner noen ulikheter mellom psykologikandidater som fullførte bachelor, masterutdanning eller profesjonsstudiet med hensyn til studiested. Derimot finner vi ikke noen betydelige ulikheter mellom disse med hensyn til bosted etter endt utdanning. Derfor behandler vi alle psykologikandidatene som en enhet.

Flest psykologikandidater bosatt i Oslo etter endt utdanning

Sammenlignet med andre studiesteder, hadde Tromsø noe større andel av lokale kandidater som fullførte en psykologiutdanning i eget fylke. Studiestedet Lillestrøm i Akershus som var en del av Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) hadde derimot lavest andel kandidater som fullførte i eget oppvekstfylke. Dette bør kunne forklares med nærhet til universitetet i Oslo som i motsetning til Høgskolen i Oslo og Akershus også tilbød profesjonsstudiet og masterutdanning i psykologi.

Mange kandidater fra fylker uten tilbud om psykologiutdanning på høyere nivå var bosatt i Oslo to år og enda flere fem år etter endt utdanning. 33 prosent av de som fullførte en psykologiutdanning i studieåret 2014/2015, var bosatt i Oslo to år etter endt utdanning. Denne andelen økte til 39 prosent fem år etter endt utdanning.

Andel psykologikandidater bosatt på oppvekstfylke gikk ned med 5 prosentpoeng på landsbasis fra 2017 til 2020. Størst nedgang finner vi i Rogaland og Aust-Agder hvor andel lokale psykologer gikk ned med henholdsvis 20 og 19 prosentpoeng fra 2017 til 2020 (tabell 4.19). Derimot var flere psykologikandidater oppvokst i Oslo, Hedmark og Møre og Romsdal bosatt i samme fylke i 2020 enn i 2017.

Tabell 4.19. Andel kandidater med fullført psykologiutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke

	Studiested	Bosted i 2017	Bosted i 2020
Hele landet	23	50	45
Østfold	-	37	26
Akershus	12	45	35
Oslo	48	73	81
Hedmark	-	25	30
Oppland	35	40	40
Buskerud	-	47	47
Vestfold	-	23	21
Telemark	-	43	38
Aust-Agder	-	50	31
Vest-Agder	18	57	50
Rogaland	-	58	38
Hordaland	68	77	77
Sogn og Fjordane	-	43	43
Møre og Romsdal	-	23	26
Sør-Trøndelag	74	65	51
Nord-Trøndelag	-	24	21
Nordland	-	55	52
Troms - Romsa	76	66	52
Finnmark - Finnmarku	-	38	25

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Hordaland var nok en gang det fylket som beholdt de fleste av sine lokale kandidater. Hele 77 prosent av de lokale kandidatene, var bosatt i Hordaland både to og fem år etter endt utdanning.

Seks av ti psykologikandidater fullførte sin utdanning i andre landsdeler

Tilbudet om høyere psykologiutdanning var ikke så utbredt over hele landet som de forannevnte utdanningene. Dette gjorde at flere kandidater fullførte sin psykologiutdanning i andre landsdeler enn landsdelen de vokste opp i. Som det kommer frem i tabell 4.20 fullførte seks av ti psykologikandidater sin utdanning i andre landsdeler.

Psykologikandidater oppvokst i Trøndelag i større grad fullførte sin utdanning i samme landsdel, ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), enn kandidater oppvokst i andre landsdeler. På andre siden av skalaen finner vi Ansgar Høgskole i Agder og Rogaland hvor kun en av ti lokale kandidater fullførte sin utdanning i egen landsdel. En viktig grunn til dette kan være manglende tilbud om profesjonsstudiet og masterutdanning i denne høgskole.

Tabell 4.20. Andel kandidater med fullført psykologiutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Oslo og Akershus	50	50	80	15	5	84	14	2
Østlandet ellers	18	82	39	52	8	41	58	1
Agder og Rogaland	11	89	59	37	4	47	51	2
Vestlandet	58	42	66	32	3	62	38	-
Trøndelag	65	35	65	32	3	56	44	-
Nord-Norge	57	43	69	26	4	62	37	1
Utlandet/uoppgitt	-	100	-	90	10	-	90	10

Kilde: Statistisk sentralbyrå

De fleste kandidater fra Agder og Rogaland og Østlandet ellers fullførte sin utdanning henholdsvis i Vestlandet og Oslo og Akershus. Ellers var det en betydelig andel av kandidatene fra Østlandet utenom Oslo og Akershus som fullførte sin utdanning i Trøndelag og Vestlandet.

Østlandet utenom Oslo og Akershus mistet høyt utdannede psykologer

Andel psykologer som var bosatt i egen landsdel var noe lavere sammenlignet med de andre velferdsprofesjonene, med unntak av Oslo og Akershus. I den sistnevnte landsdelen var 80 og 84 prosent av lokale psykologer bosatt i egen landsdel henholdsvis to og fem år etter endt utdanning.

Samtlige landsdeler fikk beholde flertallet av sine lokale psykologer to år etter endt utdanning bortsett fra Østlandet utenom Oslo og Akershus. Seks av ti kandidater som vokste opp på Østlandet ellers var bosatt i andre landsdeler i 2017, de fleste i Oslo og Akershus (tabell 4.21).

En god del psykologikandidater fra andre landsdeler var bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning. Andel psykologikandidater fra andre landsdeler bosatt i Oslo og Akershus økte betydelige fra 2017 til 2020.

I 2017 var 34 prosent av kandidatene som vokste opp på andre steder på Østlandet, 22 prosent av kandidatene fra Trøndelag og 19 prosent av kandidatene fra Agder og Rogaland bosatt i Oslo og Akershus. Alle disse andelen økte med - ikke bare noe, men - en god del prosentpoeng i 2020. Andelen kandidater fra Østlandet ellers økte med 5 prosentpoeng i perioden 2017-2020. Andelen kandidater fra Trøndelag og Agder og Rogaland økte begge med 13 prosentpoeng i samme periode (tabell 4.21 og 4.22).

Tabell 4.21. Andel kandidater med fullført psykologiutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år.

Landsdel	Bosted i 2017							I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet	
Oslo og Akershus	80	4	0	4	6	1	5	100
Østlandet ellers	34	39	4	6	6	2	8	100
Agder og Rogaland	19	3	59	10	4	1	4	100
Vestlandet	15	4	3	66	8	2	3	100
Trøndelag	22	1	0	4	65	4	3	100
Nord-Norge	12	0	1	0	13	69	4	100
Utlandet/uoppgitt	58	3	3	13	13	0	10	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.22. Andel kandidater med fullført psykologiutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år.

Landsdel	Bosted i 2020							I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet	
Oslo og Akershus	84	7	2	1	2	1	2	100
Østlandet ellers	39	41	4	6	5	4	1	100
Agder og Rogaland	32	4	47	12	2	1	2	100
Vestlandet	22	3	3	62	7	2	0	100
Trøndelag	35	1	0	6	56	3	0	100
Nord-Norge	22	0	3	4	7	62	1	100
Utlandet/uoppgitt	58	3	3	16	6	3	10	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.7. Medisinutdanning

Medisinkandidatene var av opplagte grunner den minste gruppa blant velferds-kandidatene. I alt fullførte 526 kandidater sin medisinutdanning i studieåret 2014/2015. 180 kandidater (34 prosent) fullførte sin utdanning i Oslo, 149 kandidater (28 prosent) i Bergen. 111 kandidater (21 prosent) i Trondheim og 86 kandidater (16 prosent) i Tromsø. Hvis vi ser kun på de kandidatene som vokste opp i disse fire byene, finner vi at samtlige kandidater som vokste opp i Tromsø, fullførte sin utdanning i samme by. Størst andel kandidater (18 prosent) som vokste opp i en av disse byene,

men fullførte utdanningen sin i en annen by, var kandidater oppvokst i Oslo som fullførte sin utdanning i Bergen.

Tre av ti fullførte medisინutdanningen i oppvekstfylket

I realiteten var det kandidater fra fire fylker som hadde muligheten til å fullføre sin medisინutdanning i eget fylke. Dette påvirker naturlig nok fylkesvise fordelingen av medisinkandidater etter studiested. I gjennomsnitt fullførte tre av ti kandidater sin medisინutdanning i det fylket de vokste opp i. Det vil si konsentrasjon av medisინutdanning i fire byer/fylker førte til at syv av ti kandidater fullføre sin utdanning i et annet fylke enn oppvekstfylket. Universitetet i Tromsø hadde størst andel (ni av ti) lokale medisინ-kandidater i betydningen kandidater fra samme fylke. En forklaring på dette er at Universitetet i Tromsø har egen kvote på medisინutdanning for nord-norske studenter.

Flere fylker hadde lavt antall (under 25) medisinkandidater, noe som gjør at vi får prosentandeler som ikke gir et riktig bilde av situasjonen når fylkene sammenlignes med hverandre. Hvis vi utelater disse fylkene, finner vi at 65 prosent av kandidatene som vokste opp i Oslo, var bosatt i samme fylke både i 2017 og 2020. Også om lag like stor andel kandidater oppvokst i Nordland var bosatt i samme fylke to år etter endt utdanning, men denne andelen gikk ned 6 prosentpoeng fem år etter endt utdanning (tabell 4.23).

De fleste fylkene beholdt i mer eller mindre grad sine lokale kandidater etter endt utdanning. Samtidig ser det ut som medisinkandidatene "sprer seg" i større grad rundt om i landet sammenlignet med andre velferdsutdanninger. Dette kommer frem når en sammenligner tallene for ulike velferdsutdanninger på landsbasis. I gjennomsnitt var tre av fire barnehagelærerkandidater bosatt i oppvekststedet, mens dette gjaldt under halvparten av medisinkandidater.

Tabell 4.23. Andel kandidater med fullført medisინutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bostedsfylket ved fylte 16 år. Fylke

	Studiested	Bosted i 2017	Bosted i 2020
Hele landet	30	47	44
Østfold	-	36	21
Akershus	-	34	23
Oslo	73	65	65
Hedmark	-	50	42
Oppland	-	42	33
Buskerud	-	32	23
Vestfold	-	24	20
Telemark	-	46	46
Aust-Agder	-	67	50
Vest-Agder	-	18	27
Rogaland	-	44	50
Hordaland	84	55	55
Sogn og Fjordane	-	19	19
Møre og Romsdal	-	56	56
Sør-Trøndelag	70	50	50
Nord-Trøndelag	-	60	47
Nordland	-	65	59
Troms - Romsa	92	62	64
Finnmark - Finnmarku	-	44	33

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Universitetene i Tromsø og Bergen med høy andel kandidater fra samme landsdel

Det at medisინutdanningen ble tilbudt bare i de fire nevnte universitetsbyene, preger også fordelingen av kandidater i landsdeler etter studiested og bosted etter endt utdanning. En noe større andel av medisinkandidatene oppvokst i Nord-Norge og Vestlandet fullførte sin utdanning i henholdsvis Tromsø og Bergen. Universitetene i Oslo og Trondheim hadde derimot noe større

innslag av kandidater som hadde vokst opp i andre landsdeler, selv om også ved disse universitetene var medisinkandidater oppvokst i henholdsvis Oslo og Akershus og Trøndelag i flertall.

Tabell 4.24. | Andel kandidater med fullført medisinerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Oslo og Akershus	64	36	65	34	2	69	31	1
Østlandet ellers	-	100	44	56	-	42	58	-
Agder og Rogaland	-	100	43	57	-	47	51	2
Vestlandet	72	28	68	32	-	69	29	2
Trøndelag	65	35	62	38	-	58	42	-
Nord-Norge	83	17	76	23	1	74	23	2
Utlandet/uoppgitt	-	100	-	83	17	-	65	35

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Mens medisinkandidatenes studiested i forhold til bosted ved fylte 16 år av åpenbare årsaker fulgte et annet mønster, var deres bosettingsmønster etter endt utdanning ikke så annerledes sammenlignet med de andre velferdskandidatene. Som det kommer frem i tabell 4.24 beholdt de fleste landsdelene flertallet av sine lokale kandidater to og fem år etter endt utdanning.

Om lag seks av ti leger var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning

I den fylkesvise fordelingen av medisinkandidater så vi at i gjennomsnitt beholdt fylkene 47 og 44 prosent av kandidatene oppvokst i samme fylke henholdsvis to og fem år etter endt utdanning. Dette gjennomsnittet trekkes litt opp når vi går fra fylkes- til landsdelsnivå. På landsbasis var nær seks av ti medisinkandidater bosatt i egen landsdel etter endt utdanning (tabell 4.24).

Det var først og fremst landsdeler med tilbud om medisinerutdanning som beholdt de fleste lokale (i betydningen oppvekststed) kandidatene etter endt utdanning. Andelen lokale kandidater som var bosatt i landsdeler med tilbud om medisinerutdanning varierte mellom 62 og 76 prosent to og fem år etter endt utdanning. Denne andelen varierte mellom 42 og 47 prosent for de to landsdelene uten tilbud om medisinerutdanning, Østlandet ellers og Agder og Rogaland. Også flertallet av kandidatene fra disse to landsdelene var bosatt i sin oppvekstlandsdel, men andelen som ikke var bosatt i egen landsdel var høyere enn de andre landsdelene. Om lag tre av ti medisinkandidater fra Østlandet ellers var bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning.

Tabell 4.25. | Andel kandidater med fullført medisinerutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Bosted i 2017							
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet	I alt
Oslo og Akershus	65	12	2	11	2	6	2	100
Østlandet ellers	32	44	3	9	6	6	0	100
Agder og Rogaland	20	12	43	10	6	10	0	100
Vestlandet	11	2	10	68	6	3	0	100
Trøndelag	11	9	2	13	62	4	0	100
Nord-Norge	4	4	4	4	9	76	1	100
Utlandet/uoppgitt	22	17	13	17	4	9	17	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.26. Andel kandidater med fullført medisinerutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Bosted i 2020							I alt
	Oslo og Akershus	Østlandet ellers	Agder og Rogaland	Vestlandet	Trøndelag	Nord-Norge	Utlandet	
Oslo og Akershus	69	12	3	9	2	6	1	100
Østlandet ellers	36	42	3	10	5	4	0	100
Agder og Rogaland	16	8	47	12	6	10	2	100
Vestlandet	17	3	4	69	1	3	2	100
Trøndelag	18	7	2	15	58	0	0	100
Nord-Norge	4	6	2	2	9	74	2	100
Utlandet/uoppgitt	26	4	9	13	4	9	35	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.8. Oppsummering

- De som fullførte en lærerutdanning var i flertall, mens medisinkandidater utgjorde den minste gruppen blant velferds kandidater i studieåret 2014/2015.
- Kandidater fra Akershus og Hordaland var i flertall innenfor ulike velferdsutdanninger, bortsett fra medisinerutdanningen hvor kandidater fra Oslo var i flertall.
- Hordaland og Sør-Trøndelag hadde flest lokale barnehagelærer- og lærerkandidater som fullførte sin utdanning og var bosatt i samme fylke to og fem år etter endt utdanning.
- Hordaland var det fylket som beholdt flest lokale kandidater bosatt i samme fylke både to og fem år etter endt utdanning.
- Samtlige fylker mistet lærerkandidater til Oslo, men i varierende grad.
- Oslo og Akershus beholdt åtte av ti lokale høyt utdannede sykepleiere etter endt utdanning. I tillegg «forsynte» denne landsdelen seg godt av sykepleierkompetanse fra andre landsdeler.
- Generelt var det et noe lavere innslag av lokale sosialarbeiderkandidater som fullførte sin utdanning i eget fylke/egen landsdel sammenlignet med andre velferds kandidater.
- Rogaland hadde størst andel lokale sosialarbeiderkandidater som fullførte sin utdanning i samme fylke, men det var Sør-Trøndelag som hadde flest lokale sosialarbeiderkandidater bosatt i oppvekstfylket to og fem år etter endt utdanning.
- En god del psykologikandidater fra andre landsdeler var bosatt i Oslo og Akershus etter endt utdanning. Andel psykologikandidater fra andre landsdeler i Oslo og Akershus økte betydelig i perioden 2017-2020.
- Universitetet i Tromsø hadde størst andel (ni av ti) medisinkandidater oppvokst i samme fylke.
- Sammenlignet med andre velferds kandidater var en lavere andel medisinkandidater bosatt i oppvekstfylket to og fem år etter endt utdanning.
- Det var først og fremst landsdeler med tilbud om medisinerutdanning som beholdt de fleste lokale kandidatene etter endt utdanning.

5. Velferds kandidatenes bevegelser, etter kjønn, alder og foreldrenes utdanningsnivå

I dette kapitlet ser vi på velferds kandidatenes studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til oppvekststed med hensyn til kandidatenes kjønn, alder og foreldrenes utdanningsnivå (se vedlegg A). I de tre første delkapitlene ser vi på fordelingen av velferds kandidater etter ulike egenskaper. Deretter kartlegger vi velferds kandidatene geografiske bevegelser med tanke på studiested og bosetting to og fem år etter endt utdanning. Hensikten er å finne om velferds kandidater med ulike egenskaper følger det samme bevegelsesmønsteret, eller om de tar ulike valg med tanke på bosetting etter endt utdanning. Kapitlet avsluttes med en kort oppsummering.

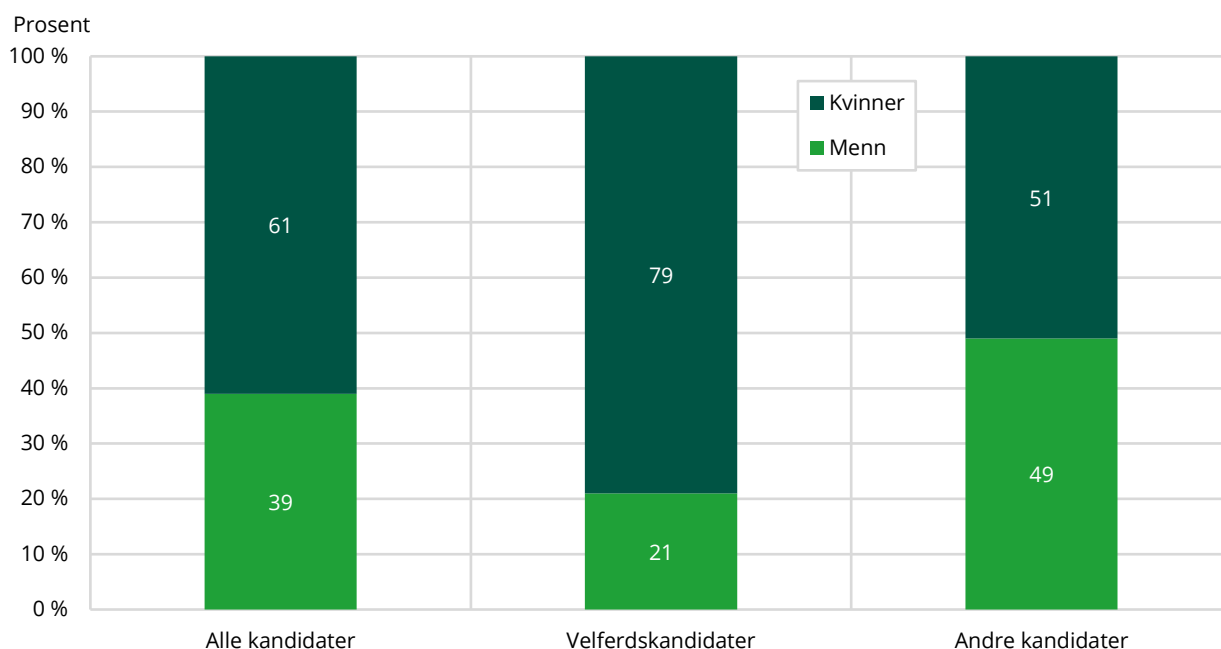
5.1. Kjønn

SSBs offisielle statistikk om studenter i universitets- og høyskoleutdanning viser med all tydelighet at kvinner har utgjort flertallet av studentene i de siste 20 årene (SSB 2021). Vi finner det samme mønsteret både blant alle kandidater og de kandidatene som fullførte en velferdsutdanning i studieåret 2014/2015.

Større andel kvinner blant velferds kandidater enn kandidater i andre utdanninger

Kvinner utgjorde 61 prosent av alle uteksaminerte kandidater i studieåret 2014/2015. Vi finner imidlertid at det er nokså stor forskjell i kjønnsfordelingen blant velferds kandidatene sammenlignet med kandidater innenfor andre typer utdanninger. Mens åtte av ti velferds kandidater i studieåret var kvinner, utgjorde kvinnene halvparten av kandidatene innenfor andre typer utdanninger, en forskjell på hele 28 prosentpoeng (figur 5.1).

Figur 5.1. Andel uteksaminerte kandidater, etter kjønn og ulike typer utdanninger. Studieåret 2014/2015

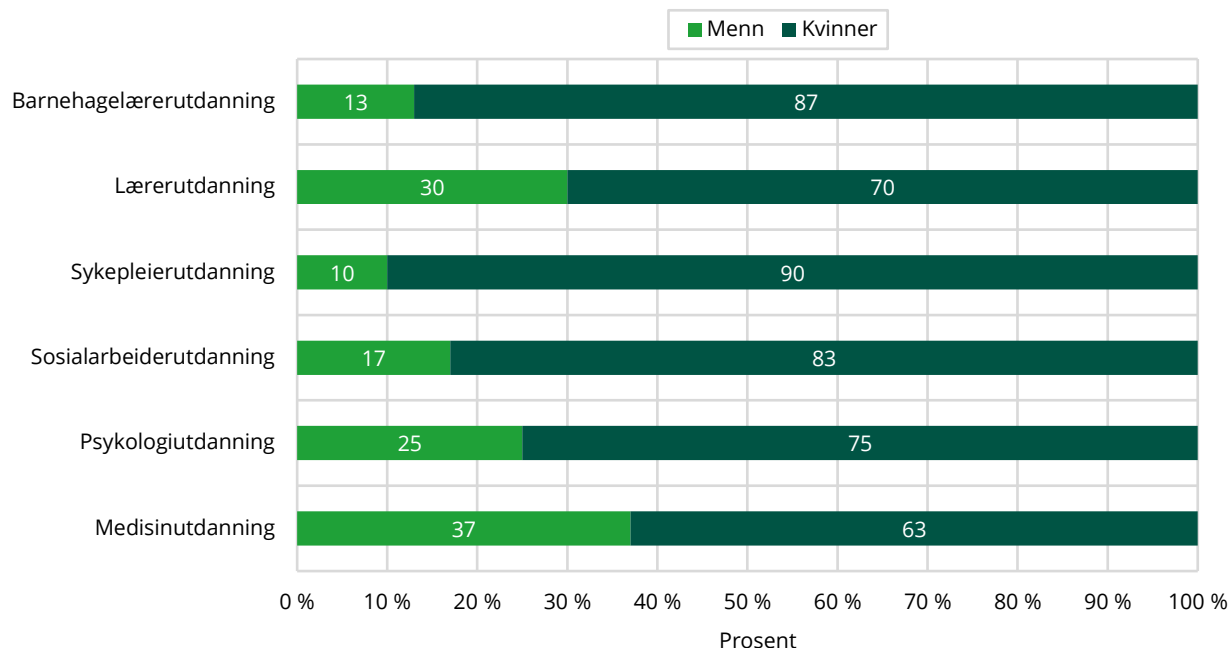
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Kvinner dominerte innenfor velferdsutdanninger

Det var større andel kvinner innenfor sykepleierutdanning sammenlignet med andre velferdsutdanninger. Hele ni av ti som fullførte sykepleierutdanning var kvinner. Kvinneandelen var også høy blant kandidatene innenfor de andre velferdsutdanningene. 87 prosent av

barnehagelærer kandidatene og 83 prosent av sosialarbeider kandidatene var kvinner. Lavest andel kvinner finner vi blant medisinkandidatene, 63 prosent (figur 5.2).

Figur 5.2. Andel kandidater, etter kjønn og ulike typer velferdsutdanninger

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Denne andelen er likevel høyere enn gjennomsnitt andel kvinner blant samtlige kandidater (61 prosent) og også blant kandidater som fullførte en utdanning innenfor andre typer utdanninger (51 prosent).

Over halvparten av velferds-kandidatene fra Akershus var bosatt i et annet fylke etter endt utdanning

I tabell 5.1 ser vi at kun 7 prosent av mannlige velferds-kandidater fra Akershus og Buskerud fullførte sin utdanning i oppvekstfylket. Hordaland, Troms og Oslo hadde høyst andel mannlige velferds-kandidater som fullførte sin utdanning i samme fylke som de vokste opp i. Når det gjelder kvinner, var situasjonen mer eller mindre lik som for menn. Vi finner de samme fylkene på topp og bunn av tabellen med høyst og lavest andel lokale kvinnelige velferds-kandidater.

Tabell 5.1. Andel velferdskandidater, etter kjønn og studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke

	Studiested		Bosatt i 2017		Bosatt i 2020	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Østfold	42	53	65	71	63	69
Akershus	7	11	46	55	42	53
Oslo	58	70	75	75	72	68
Hedmark	33	38	62	60	59	57
Oppland	21	26	59	61	53	56
Buskerud	7	19	53	63	49	58
Vestfold	21	31	53	64	52	62
Telemark	44	51	59	68	55	66
Aust-Agder	12	18	55	56	57	57
Vest-Agder	44	47	56	65	53	64
Rogaland	28	48	64	77	65	77
Hordaland	64	66	76	83	75	83
Sogn og Fjordane	23	38	58	61	51	58
Møre og Romsdal	26	43	58	66	56	66
Sør-Trøndelag	56	65	77	79	72	78
Nord-Trøndelag	35	38	53	64	54	60
Nordland	33	47	57	64	52	63
Troms - Romsa	59	68	61	71	61	69
Finnmark - Finnmarku	23	22	58	63	55	56

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Flertallet av velferdskandidatene var bosatt i oppvekstfylket to og fem år etter endt utdanning uavhengig av kjønn. Vi så tidligere (jf. kapittel 3) at Akershus mistet sine lokale velferdskandidater stort sett til Oslo. Nå kan vi konstatere at dette gjelder både lokale mannlige og kvinnelige kandidater. Det er flere grunner til at Akershus mistet sine lokale velferdskandidater, men korte avstander fra ulike steder i Akershus til Oslo hvor det er flere arbeidsplasser for de som fullfører velferdsutdanninger, kan være den viktigste grunnen.

En noe større andel lokale velferdskandidater fra folkerike fylker var bosatt i oppvekstfylket to og fem år etter endt utdanning. Dette gjaldt både mannlige og kvinnelige velferdskandidater. Som vi var inne på tidligere, var Akershus et unntak i så måte.

Lavere andel kvinner enn menn var bosatt i annen landsdel etter endt utdanning

Halvparten av alle menn (tabell 5.2) og fire av ti kvinner (tabell 5.3) fullførte sin utdanning i egen landsdel. Andelen trønderske menn og kvinner som fullførte utdanningen sin i Trøndelag var større enn andel menn og kvinner fra andre landsdeler som fullførte utdanningen i egen landsdel.

Sammenlignet med velferdskandidater fra andre landsdeler var en større andel trøndere, både blant menn og kvinner, bosatt i egen landsdel to og fem år etter endt utdanning. Vi ser fra de nevnte tabellene at også en høy andel av vestlendinger var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning.

Tabell 5.2. Andel mannlige velferdskandidater, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Hele landet	51	49	67	32	1	65	33	1
Oslo og Akershus	57	43	78	22	1	77	22	1
Østlandet ellers	43	57	64	35	1	63	36	1
Agder og Rogaland	41	59	67	33	1	67	32	1
Vestlandet	64	36	76	23	0	73	26	1
Trøndelag	74	26	78	21	0	75	25	0
Nord-Norge	62	38	70	29	0	68	31	1
Utlandet/uoppgitt	0	100	0	89	11	0	86	14

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.3. Andel kvinnelige velferdskandidater, etter kjønn og studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Hele landet	60	40	73	26	1	72	27	1
Oslo og Akershus	65	35	82	17	1	81	18	1
Østlandet ellers	54	46	71	29	1	69	30	1
Agder og Rogaland	56	44	76	23	0	76	23	1
Vestlandet	70	30	80	20	0	79	20	1
Trøndelag	77	23	81	18	0	81	19	1
Nord-Norge	70	30	74	25	1	72	28	1
Utlandet/uoppgitt	0	100	0	93	7	0	91	9

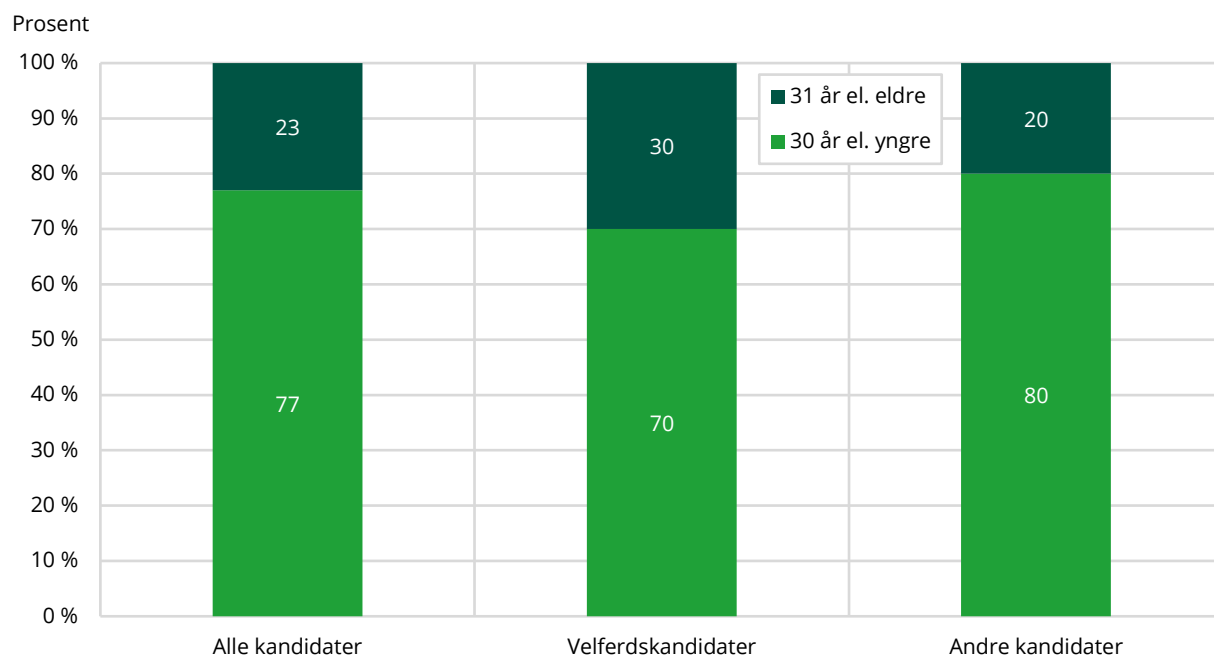
Kilde: Statistisk sentralbyrå

5.2. Alder

Aldersgruppen 30 år eller yngre i flertall både blant velferds- og de andre kandidatene

For å gjøre kartleggingen i forhold til alder noe enklere, har vi delt inn kandidatene kun i to grupper: De som var 30 år eller yngre, og de som var 31 år eller eldre i 2015. Ved å inkludere 30-åringene i den første gruppen, får vi flere av de yngste kandidatene med når vi kartlegger velferds-kandidatenes bosted også fem år etter endt utdanning i forhold til oppvekststed.

I figur 5.4 ser vi at 77 prosent av samtlige kandidater som fullførte en utdanning i studieåret 2014/2015 var 30 år eller yngre. Andelen velferdskandidater i den yngste aldersgruppen var 10 prosentpoeng lavere enn blant kandidatene innenfor andre utdanninger.

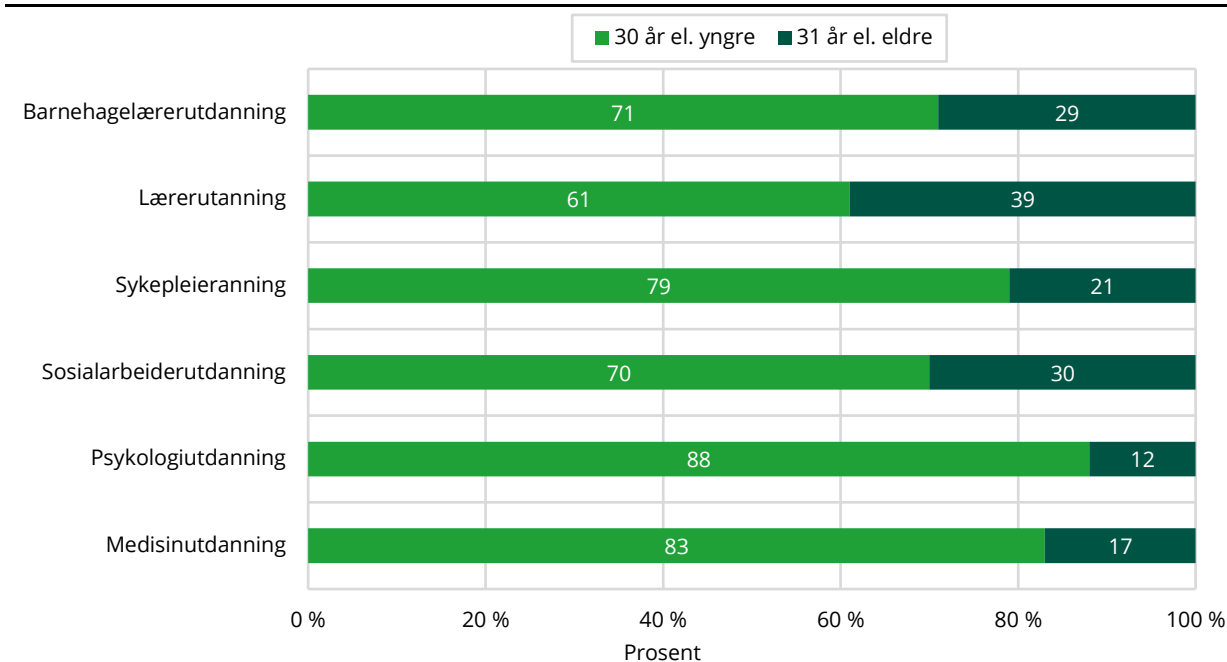
Figur 5.3. Andel kandidater, etter alder og ulike typer utdanninger

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Om lag ni av ti psykologikandidater var 30 år eller yngre

Aldersfordelingen innenfor hver enkel velferdsutdanning gir imidlertid et annet bilde som gjør det relevant å sammenligne de ulike velferds kandidatene innenfor ulike utdanninger med hensyn til alder. Medisinkandidatene i aldersgruppen 30 år eller yngre utgjorde kun 4 prosent av alle velferds kandidatene i denne aldersgruppen, men de utgjorde faktisk 83 prosent av alle medisinkandidatene.

Velferds kandidatene i den yngste aldersgruppen var i klart flertall innenfor alle velferdsutdanninger. Nesten ni av ti psykologikandidater og åtte av ti sykepleierkandidater var 30 år eller yngre i 2015. Lavest andel kandidater i aldersgruppen 30 år eller yngre finner vi blant lærer kandidatene. Men også her finner vi likevel at seks av ti lærerkandidater var i den yngste aldersgruppen (figur 5.4).

Figur 5.4. Andel kandidater, etter alder og ulike typer velferdsutdanninger

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utdanningstilbud viktigere enn alder?

Vi finner ikke store forskjeller mellom velferds kandidatene med hensyn til alder når vi ser på om de fullførte sin utdanning i eget fylke. Størst andel velferds kandidater som fullførte sin utdanning i eget fylke finner vi i Oslo, Hordaland og Troms. Dette gjelder begge aldersgruppene. På annen side av skalaen finner vi Akershus, Buskerud og Aust-Agder hvor lavest andel lokale kandidater fullførte sin utdanning. Også dette gjelder begge aldersgruppene (tabell 5.4).

Flertallet av lokale kandidater var bosatt i eget fylke etter endt utdanning

Flertallet av de lokale velferds kandidatene i begge aldersgruppene var bosatt i oppvekstfylket etter endt utdanning. Det eneste unntaket vi finner er Akershus der 51 prosent av lokale kandidater i den yngste aldersgruppen var bosatt i et annet fylke fem år etter endt utdanning. I tabell 5.4 ser vi i tillegg at bare litt over halvparten av lokale velferds kandidater i Oppland og Sogn og Fjordane var bosatt i eget fylke fem år etter endt utdanning.

Hordaland var det fylket hvor størst andel av lokale velferds kandidater i begge aldersgruppene var bosatt i to og fem år etter endt utdanning (tabell 5.4).

Tabell 5.4. Andel lokale velferds kandidater, etter alder og studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke

	Studiested		Bosatt i 2017		Bosatt i 2020	
	30 år el. yngre	31 år el. eldre	30 år el. yngre	31 år el. eldre	30 år el. yngre	31 år el. eldre
Østfold	48	57	67	76	64	77
Akershus	9	15	52	56	49	56
Oslo	69	61	79	61	74	57
Hedmark	37	37	58	67	55	67
Oppland	25	27	59	64	52	65
Buskerud	17	13	62	58	56	59
Vestfold	27	34	59	68	56	69
Telemark	46	60	65	70	62	71
Aust-Agder	17	13	56	54	57	54
Vest-Agder	44	55	63	66	61	66
Rogaland	43	46	74	77	73	78
Hordaland	63	73	81	83	81	83
Sogn og Fjordane	32	48	57	70	52	70
Møre og Romsdal	37	45	63	69	62	69
Sør-Trøndelag	64	60	78	80	75	80
Nord-Trøndelag	36	42	58	71	56	69
Nordland	42	49	63	62	61	61
Troms - Romsa	66	66	67	72	64	73
Finnmark - Finnmarku	18	27	62	62	55	57

Kilde: Statistisk sentralbyrå

De aller fleste velferds kandidatene var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning uavhengig av alder

Den klare tendensen er at de aller fleste velferds kandidatene var bosatt i samme landsdel som de vokste opp i etter endt utdanning. Lavest andel lokale kandidater i aldersgruppen 30 år eller yngre finner vi på Østlandet utenom Oslo og Akershus to år etter endt utdanning. Denne andelen gikk ned med 2 prosentpoeng tre år etter (fem år etter endt utdanning). Den største nedgangen (4 prosentpoeng) finner vi blant kandidatene i aldersgruppen 30 år eller yngre fra Nord-Norge. Generelt ser vi mindre bevegelser fra 2017 til 2020 blant kandidatene i aldersgruppen 31 år eller eldre.

Andel lokale kandidater fra Oslo og Akershus bosatt i oppvekstlandsdelen to og fem år etter endt utdanning var betydelig høyere i den yngste aldersgruppen (tabell 5.5. og 5.6).

Tabell 5.5. Andel velferds kandidater i aldersgruppen 30 år eller yngre, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosatt ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Hele landet	59	41	73	26	1	72	27	1
Oslo og Akershus	62	38	83	16	1	82	17	1
Østlandet ellers	49	51	67	32	1	65	34	1
Agder og Rogaland	53	47	74	26	1	73	26	1
Vestlandet	68	32	78	21	-	77	22	1
Trøndelag	77	23	80	20	-	78	21	1
Nord-Norge	67	33	74	26	1	70	29	1
Utlandet/uoppgitt	0	100	0	85	15	0	83	17

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.6. Andel lokale velferds kandidater i aldersgruppen 31 år eller eldre, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosatt ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/uoppgitt
Hele landet	57	43	68	31	1	68	31	1
Oslo og Akershus	66	34	76	24	-	75	24	-
Østlandet ellers	58	42	76	24	-	76	24	-
Agder og Rogaland	54	46	77	22	-	78	22	-
Vestlandet	73	27	82	18	-	81	19	-
Trøndelag	76	24	83	17	-	82	18	-
Nord-Norge	71	29	73	27	-	73	27	-
Utlandet/uoppgitt	0	100	0	95	5	0	93	7

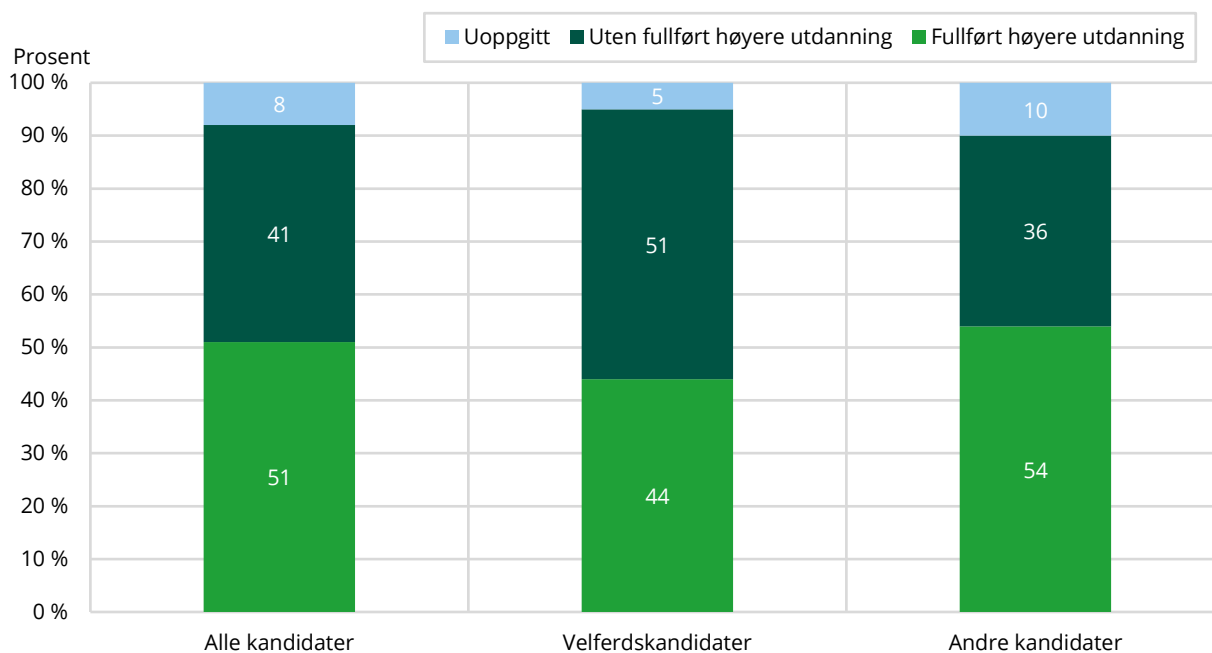
Kilde: Statistisk sentralbyrå

5.3. Foreldrenes utdanningsnivå

Foreldrenes utdanningsnivå brukes ofte som indikator på ens sosiale bakgrunn. Denne variabelen refererer til den av foreldre med høyeste fullførte utdanningsnivå da personen var 16 år. Vi mangler opplysninger om foreldrenes utdanningsnivå til 3 784, tilsvarende 8 prosent, av samtlige kandidater som fullførte en utdanning i studieåret 2014/2015. For velferds kandidatene del gjaldt det for 727 kandidater som utgjorde 5 prosent av alle velferds kandidatene.

Vi har delt velferds kandidatene inn i to grupper etter deres foreldres utdanningsnivå. Fullført høyere utdanning er definert som fullført utdanning på nivå 6-8, og uten fullført høyere utdanning er definert som fullført utdanning på nivå 0-5 i Standard for utdanningsgruppering, NUS (se vedlegg A).

Ut ifra ovenstående definisjonene hadde minst en av foreldrene til halvparten av samtlige kandidater i populasjonen fullført høyere utdanning. Ser vi på velferds kandidater versus kandidater innenfor de andre utdanningene, finner vi at foreldrene til en større andel av de andre kandidatene hadde fullført høyere utdanning. Forskjellen var på hele 10 prosentpoeng i favør kandidater innenfor de andre utdanningene (figur 5.5).

Figur 5.5. Andel kandidater, etter foreldrenes utdanningsnivå og ulike typer utdanninger

Kilde: Statistisk sentralbyrå

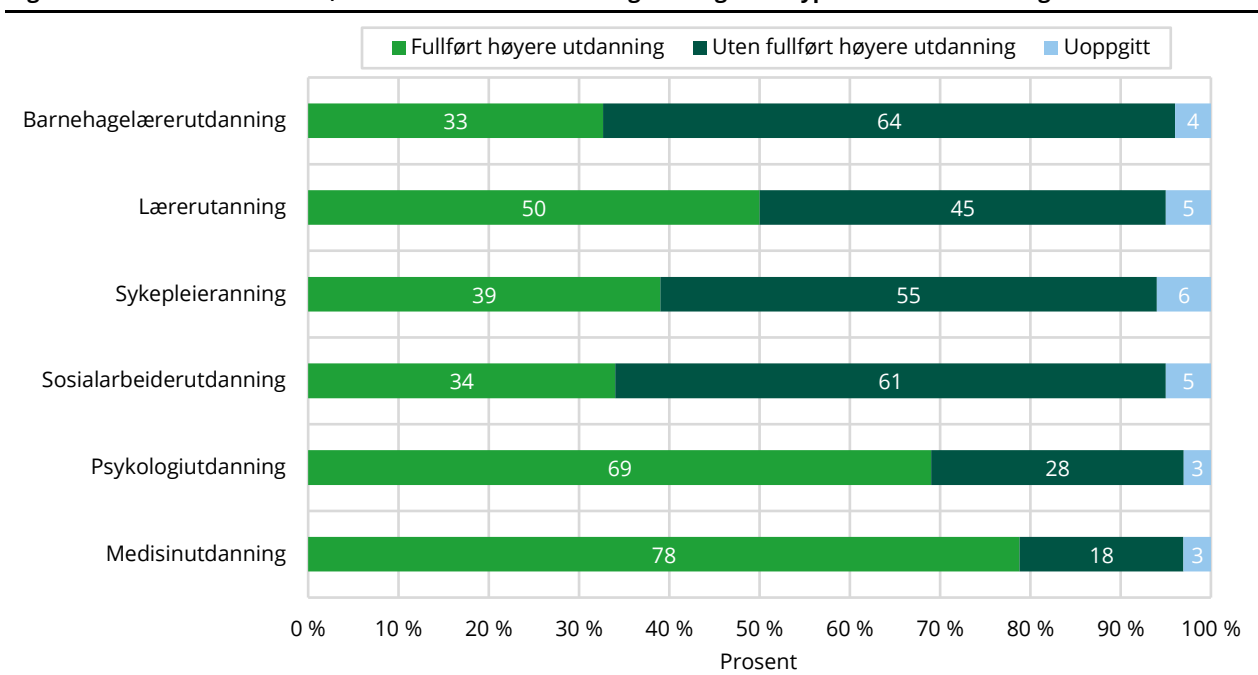
Dersom vi holder kandidatene som vi mangler opplysninger om deres foreldres utdanningsnivå utenfor beregningene, finner vi at 55 prosent av foreldrene til samtlige kandidater hadde fullført høyere utdanning. Denne andelen var på 47 og 60 prosent blant foreldrene til henholdsvis velferds- og de andre kandidatene.

Størst andel medisin- og psykologikandidater med høyt utdannede foreldre

Figur 5.6 viser andel velferds-kandidater etter foreldres utdanningsnivå innenfor hver enkel type velferdsutdanning. Minst en av foreldrene til omlag åtte av ti medisinkandidater og sju av ti psykologikandidater hadde fullført høyere utdanning. På andre siden av skalaen finner vi barnehagelærer- og sosialarbeiderkandidatene hvor flertallet hadde foreldre uten fullført høyere utdanning.

Vi finner også at andel kandidater med minst en forelder med fullført høyere utdanning var 11 prosentpoeng høyere blant lærer- enn blant sykepleierkandidater.

Figur 5.6. Andel kandidater, etter foreldrenes utdanningsnivå og ulike typer velferdsutdanninger

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fylkesfordelingen (tabell 5.7) viser at andel lokale velferds-kandidater med høyt utdannede foreldre varierte stort med hensyn til studiefylke. Disse kandidatene var i flertall i kun fire av landets 19 fylker i 2015. Derimot finner vi noe mindre variasjoner i andel lokale velferds-kandidater med foreldre uten høyere utdanning. I tillegg var disse i flertall i sju fylker og utgjorde halvparten av kandidatene i ett fylke.

Tabell 5.7. Andel velferdskandidater, etter foreldrenes utdanningsnivå og studiested, bosted i 2017 og 2020 i samme fylke som bostedsfylke ved fylte 16 år

	Studiested		Bosatt i 2017		Bosatt i 2020	
	Fullført høyere utdanning	Uten fullført høyere utdanning	Fullført høyere utdanning	Uten fullført høyere utdanning	Fullført høyere utdanning	Uten fullført høyere utdanning
Østfold	39	59	62	75	58	74
Akershus	6	16	47	61	43	60
Oslo	67	67	75	73	73	64
Hedmark	31	41	51	68	49	65
Oppland	19	30	52	66	46	62
Buskerud	15	17	56	65	51	62
Vestfold	22	35	53	69	51	68
Telemark	37	59	59	72	54	71
Aust-Agder	11	21	51	60	47	66
Vest-Agder	37	55	54	71	55	68
Rogaland	36	50	66	82	66	82
Hordaland	63	68	77	85	79	83
Sogn og Fjordane	26	43	53	66	46	64
Møre og Romsdal	29	47	57	71	55	71
Sør-Trøndelag	63	62	75	82	72	81
Nord-Trøndelag	29	45	54	70	52	65
Nordland	34	53	59	66	54	66
Troms - Romsa	65	67	65	73	65	70
Finnmark - Finnmark	15	27	51	70	45	64

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Større andel lokale kandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning var bosatt i oppvekstfylket etter endt utdanning

Når det gjelder bosettingsmønsteret etter endt utdanning finner vi gjennomgående noe større andel lokale velferdskandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning som var bosatt i oppvekstfylket. Det eneste unntaket finner vi blant lokale velferdskandidater i Oslo. I 2020 var andelen lokale velferdskandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning bosatt i Oslo 9 prosentpoeng lavere enn lokale velferdskandidater med høyt utdannede foreldre. Størst andel lokale velferdskandidater bosatt i oppvekstfylket etter endt utdanning blant begge gruppene finner vi i Hordaland.

Landsdelen Oslo og Akershus med størst andel lokale kandidater med høyt utdannede foreldre

Tabell 5.8 viser andel lokale velferdskandidater med høyt utdannede foreldre fordelt etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. I tabell 5.9 ser vi den samme oversikten for lokale velferdskandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning. Dersom vi sammenligner andelen i disse to tabellene, finner vi at det var større andel lokale velferdskandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning som fullførte en utdanning i samme landsdel som de vokste opp. Det var også større andel lokale velferdskandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning som var bosatt i oppvekst-landsdelen to og fem år etter endt utdanning. Dette kan ha sammenheng med forskjeller mellom gruppene med tanke på hvilken type utdanning de tar. Som vi så i kapittel 4, var flertallet innenfor for eksempel barnehagelærerutdanning, som oftere er lokal, personer med foreldre uten fullført høyere utdanning.

To år etter endt utdanning var åtte av ti lokale velferdskandidater fra Oslo og Akershus med høyt utdannede foreldre bosatt i samme landsdel. Denne andelen var noe lavere i Trøndelag. Fem år etter endt utdanning var andel lokale velferdskandidater med høyt utdannede foreldre igjen høyest i de samme landsdelene.

Størst andel lokale velferdskandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning var bosatt i Trøndelag både to og fem år etter endt utdanning. Rett bak Trøndelag finner vi Vestlandet og Agder

og Rogaland. Østlandet utenom Oslo og Akershus hadde lavest andel lokale velferds kandidater bosatt i samme landsdel både i 2017 og 2020, uansett foreldrenes utdanningsnivå.

Tabell 5.8. Andel velferds kandidater med foreldre med fullført høyere utdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosatt ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/ uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/ uoppgitt
Hele landet	56	44	70	29	1	69	30	1
Oslo og Akershus	62	38	81	18	1	82	18	1
Østlandet ellers	42	58	62	38	1	60	40	1
Agder og Rogaland	44	56	66	34	1	65	34	1
Vestlandet	64	36	74	25	0	73	26	1
Trøndelag	73	27	77	22	0	75	24	0
Nord-Norge	62	38	69	30	1	66	33	1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.9. Andel velferds kandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosatt ved fylte 16 år. Landsdel

	Studiested		Bosted 2017			Bosted 2020		
	Samme landsdel	Annen landsdel	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/ uoppgitt	Samme landsdel	Annen landsdel	Utlandet/ uoppgitt
Hele landet	66	34	79	21	0	78	21	1
Oslo og Akershus	65	35	81	18	1	79	21	0
Østlandet ellers	59	41	76	24	0	75	25	1
Agder og Rogaland	61	39	82	17	0	82	17	1
Vestlandet	73	27	83	17	0	82	17	1
Trøndelag	79	21	84	16	0	84	16	0
Nord-Norge	73	27	77	22	0	76	24	0

Kilde: Statistisk sentralbyrå

5.4. Oppsummering

- Kvinner dominerte innenfor alle typer utdanninger. Det var en større andel kvinner blant velferds kandidater enn kandidater i andre typer utdanninger.
- Det var større andel kvinner innenfor sykepleierutdanning sammenlignet med andre velferdsutdanninger. Hele ni av ti som fullførte sykepleierutdanning var kvinner.
- Lavere andel kvinner enn menn var bosatt i en annen landsdel etter endt utdanning.
- Aldersgruppen 30 år eller yngre var i flertall både blant velferds- og de andre kandidatene.
- Ni av ti psykologikandidater var i aldersgruppen 30 år eller yngre.
- De fleste velferds kandidater var bosatt i egen landsdel etter endt utdanning uavhengig av alder.
- Det var mindre bevegelser/flyttinger blant kandidatene i aldersgruppen 31 år eller eldre, sammenlignet med den yngre aldersgruppen.
- Minst en av foreldrene til halvparten av samtlige kandidater som fullførte sin utdanning i studieåret 2014/2015 hadde fullført høyere utdanning.
- Oslo og Akershus hadde størst andel lokale kandidater med høyt utdannede foreldre.
- Sammenlignet med andre velferds kandidater hadde medisin- og psykologikandidater størst andel foreldre med fullført høyere utdanning.

Referanser

- Aamodt, Per O. og Lars Lyby (2019): *Instrument eller institusjon? Skiftende politiske prioriteringer* i Jon P. Knudsen og Torunn Lauvdal (red.) «Geografi, kunnskap, vitenskap: Den regionale UH-sektorens framvekst og betydning». Cappelen Damm Akademisk (2019).
[file://fw-profiladm/Citrix\\$/data/mho/Downloads/Geografi_PDF.pdf](file://fw-profiladm/Citrix$/data/mho/Downloads/Geografi_PDF.pdf)
- Arbo, Peter (2019): *Universitet og region – en sammensatt relasjon* i Jon P. Knudsen og Torunn Lauvdal (red.) «Geografi, kunnskap, vitenskap: Den regionale UH-sektorens framvekst og betydning». Cappelen Damm Akademisk (2019).
[file://fw-profiladm/Citrix\\$/data/mho/Downloads/Geografi_PDF.pdf](file://fw-profiladm/Citrix$/data/mho/Downloads/Geografi_PDF.pdf)
- Arnesen, Clara Å. (2003): *Nyutdannedes regionale tilpasning - En analyse av bosettingsmønstre og arbeidsmarkedstilpasning blant nyutdannede kandidater*, NIFU – Norsk institutt for studier av forskning og utdanning: Rapport 7/2003. <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/275310/NIFUrapport2003-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Gythfeldt, Knut og Kåre Heggen (2013). *Hva betyr høgskolene for rekruttering av arbeidskraft til egne regioner*, Høgskolen i Oslo og Akershus. <https://www.idunn.no/doi/pdf/10.18261/ISSN1504-7989-2013-03-05>
- Kyvik, Svein (Red.) (1999): *Evaluering av høgskolereformen. Sluttrapport*. Oslo: Norges forskningsråd.
- NOU 1998: 6. *Økonomien i den statlige høgskolesektoren*, Finans- og tolldepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 12. mars 1998.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/f9c658b606b04334a9b753d75660e944/no/pdfa/nu199819980006000dddpdfa.pdf>
- NOU 2008: 3. *Sett under ett – Ny struktur i høyere utdanning*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/7b45efd2ef1d4960a73a2bc7d0e9ec98/no/pdfs/nu200820080003000dddpdfs.pdf>
- NOU 2020: 15. *Det handler om Norge - Bærekraft i hele landet. Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene*, Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/3b37c1baa63a46989cb558a65fccf7a1/no/pdfs/nou202020200015000dddpdfs.pdf>
- Ruderaas, Anne-Britt og Øystein Imset (2014): *Kompetansetilgang i regionale arbeidsmarkeder*, Kommunal- og moderniseringsdepartementet.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/rega/rapporter_2014/kompetansetilgang_relevant.pdf?id=2277146
- Stambøl, Lasse Sigbjørn (2011). *Den regionale betydningen av universiteter og høgskoler*. Vedleggsrapport til NOU 2011:3 Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i hele landet, Kommunal- og regionaldepartementet.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/nou/kompetansearbeidsplasser/universiteter_hoyskoler.pdf
- Stambøl, Lasse Sigbjørn (2013). *Studentvandring. Rekruttering til studier og tilførsel av nye høyt utdannede i et geografisk perspektiv. (Rapporter 6/2013)*. Statistisk sentralbyrå.
<https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/attachment/98119?ts=13d34df2c90>
- Statistisk sentralbyrå (2021): *Studenter i universitets- og høgskoleutdanning*, Tabell 03814: Studenter i høyere utdanning i Norge. Kjønn og skolekommune 2000-2020.
<https://www.ssb.no/statbank/table/03814/>
- Winters, John V. (2011): *Why are smart cities growing? who moves and who stays*, Journal of regional science, vol. 51, no. 2, 2011, s. 253–270. [file://fw-profiladm/Citrix\\$/data/mho/Downloads/Winters_smart_cities_final.pdf](file://fw-profiladm/Citrix$/data/mho/Downloads/Winters_smart_cities_final.pdf)

Vedlegg A: Bakgrunnsvariabler

Samtlige utdanningsrelaterte variabler som benyttes i denne rapporten, er innhentet fra SSBs Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB), mens individ- og familie relaterte opplysninger er innhentet fra Befolkningsregisteret.

Kjønn

Denne variabelen er innhentet fra Befolkningsregisteret.

Kategorier:

1. Mann
2. Kvinne

Alder

Variabelen alder er innhentet fra Befolkningsregisteret. Variabelen viser til kandidatenes alder i 2015. Kandidatene er inndelt i to **aldersgrupper**:

Kategorier:

- 1- 30 år eller yngre
- 2- 31 år eller eldre

Sosial bakgrunn/ Foreldrenes høyeste utdanningsnivå

Opplysninger om foreldrenes høyeste utdanningsnivå (sosial bakgrunn) er innhentet fra NUDB. Variabelen referer til den av foreldre med høyeste fullførte utdanningsnivå da personen var 16 år.

Kategorier:

1. Lang høyere. Mor eller far eller begge har utdanning på nivå 7 el. 8
2. Kort høyere. Mor eller far eller begge har utdanning på nivå 6
3. Videregående. Mor eller far eller begge har utdanning på nivå 3, 4 eller 5
4. Grunnskole. Mor eller far eller begge har utdanning på nivå 0, 1 eller 2
5. Uoppgitt. Begge foreldrene har uoppgitt utdanning

I denne rapporten (kapittel 5) har vi definert fullført utdanning på nivå 0-5 som ikke fullført høyere utdanning og fullført utdanning på nivå 6-8 som fullført høyere utdanning:

- 0 - Ingen utdanning og førskoleutdanning
- 1 - Barneskoleutdanning
- 2 - Ungdomsskoleutdanning
- 3 - Videregående, grunnutdanning
- 4 - Videregående, avsluttende utdanning
- 5 - Påbygging til videregående utdanning
- 6 - Universitets- og høgskoleutdanning, lavere nivå
- 7 - Universitets- og høgskoleutdanning, høyere nivå
- 8 - Forskerutdanning
- 9 - Uoppgitt

Bosted ved fylte 16 år - oppvekstkommune

Variabelen referer til kandidatenes bosted ved fylte 16 år, og er innhentet fra NUDB. Grunnet endringer i kommuneinndelingen, har vi tilpasset variabelen til kommuneinndelingen i 2015.

Bosted i 2017

Variabelen referer til kandidatenes bosted per 1.1.2017 på bakgrunn av opplysninger om kommune tilhørighet (gjeldende kommuneinndeling i 2015) basert på kandidatenes registrerte postadresse.

Bosted i 2020

Variabelen referer til kandidatenes bosted per 31.12.2019 på bakgrunn av opplysninger om kommune tilhørighet (gjeldende kommuneinndeling i 2015) basert på kandidatenes registrerte postadresse.

Landsdel

Variabelen er laget på bakgrunn av opplysninger om regional tilhørighet basert på kandidatenes registrerte postadresse.

Kategorier:

1. Oslo og Akershus (Oslo og Akershus)
2. Østlandet ellers (Østfold, Hedmark, Oppland, Telemark og Buskerud)
3. Agder og Rogaland (Øst-Agder, Vest-Agder og Rogaland)
4. Vestlandet (Hordaland, Sogn og Fjordane, og Møre og Romsdal)
5. Trøndelag (Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag)
6. Nord-Norge (Nordland, Troms og Finnmark)
7. Uoppgett/utlandet

Vedlegg B: Oversikt over høyere utdanningsinstitusjoner og deres tilbud på velferdsutdanninger i studieåret 2014/2015

Samisk høgskole	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU)
Høgskolen i Harstad	Bachelor, sykepleierutdanning; Sosialarbeider, bachelor
Høgskolen i Narvik	Bachelor, sykepleierutdanning
Universitetet i Nordland/Høgskolen i Bodø	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Høgskolen i Nesna	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk;
Nord universitet - Trøndelag/Høgskolen i Nord-Trøndelag	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Fag- og yrkesfaglærer; Sosialarbeider, bachelor
Høgskolen i Sør-Trøndelag	Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Høgskolen i Molde	Bachelor, sykepleierutdanning; Sosialarbeider, bachelor
Høgskolen i Ålesund	Bachelor, sykepleierutdanning
Høgskolen i Volda	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor
Høgskolen i Bergen	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Høgskolen Stord/Haugesund	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk
Universitetet i Stavanger/Høgskolen i Stavanger	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Universitetet i Agder/Høgskolen i Agder	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor
Høgskolen i Telemark	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Høgskolen i Gjøvik	Bachelor, sykepleierutdanning
Høgskolen i Lillehammer	Bachelor, psykologi; Bachelor, lærerutdanning; ; er og utdanning; ; er i pedagogikk; 0Master, lærerutdanning; ; er og utdanning; ; er i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Høgskolen i Hedmark	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk;
Høgskolen i Østfold	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor

Høgskolen i Oslo og Akershus	Bachelor, psykologi; Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Høgskolen i Buskerud og Vestfold	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor
Diakonhjemmet Høgskole	Bachelor, sykepleierutdanning; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Kunst- og designhøgskolen i Bergen/Kunsthøgskolen i Bergen	Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU);
Kunsthøgskolen i Oslo	Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU);
NLA Høgskolen /Norsk Lærerakademi - bachelor- og masterstudier	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk;
Lovisenberg diakonale høgskole/Høgskolen for Diakoni og Sykepleie	Bachelor, sykepleierutdanning
Høyskolen Diakonova/Menighetssterhjemmets høgskole	Bachelor, sykepleierutdanning
Steinerhøyskolen/Rudolf Steinerhøyskolen	Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk;
Ansgar høgskole AS	Bachelor, psykologi
Høyskolen Betanien A/S/Betanien Sykepleierhøgskole/Betanien diakonale høgskole	Bachelor, sykepleierutdanning
Haraldsplass diakonale høgskole/Diakonissehjemmets Sykepleierhøgskole/Diakonissehjemmets Høgskole	Bachelor, sykepleierutdanning
Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning	Bachelor, barnehagelærerutdanning;
Norges idrettshøgskole	Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Fag- og yrkesfaglærer
Norges musikkhøgskole	Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU)
Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (NTNU)	Cand.med.-utdanning; Cand.psychol.-utdanning; Bachelor, psykologi; Master, psykologi; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, master
UIT Norges arktiske universitet/ Universitetet i Tromsø	Cand.med.-utdanning; Cand.psychol.-utdanning; Bachelor, psykologi; Master, psykologi; Bachelor, barnehagelærerutdanning; Bachelor, sykepleierutdanning; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, bachelor; Sosialarbeider, master
Universitetet i Oslo	Cand.med.-utdanning; Cand.psychol.-utdanning; Bachelor, psykologi; Master, psykologi; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk;
Universitetet i Bergen	Cand.med.-utdanning; Cand.psychol.-utdanning; Bachelor, psykologi; Master, psykologi; Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Bachelor, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk; Sosialarbeider, master
Det teologiske Menighetsfakultet	Allmenn-/grunnskolelærer, fireårig; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk;
Norges miljø- og biovitenskapelige univ. (NMBU)/Norges Landbrukshøgskole	Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU); Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk
VID vitenskapelige høgskole	Sosialarbeider, bachelor
Nord universitet	Fag- og yrkesfaglærer; Master, lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk;
Høgskolen i Sørøst-Norge	Praktisk-pedagogisk utdanning (PPU)

Figurregister

Figur 3.1.	Andel kandidater i studieåret 2014/2015, etter studiested og bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år.....	15
Figur 3.2.	Andel velferds- og andre kandidater i studieåret 2014/2015, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år	16
Figur3.3.	Andel velferds kandidater som fullførte sin utdanning ved universitet- eller høyskole i bostedsfylke ved fylte 16 år.....	19
Figur 3.4.	Andel velferds kandidater etter bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år, sortert etter størst andel bosatte i 2017. Fylke	20
Figur 3.5.	Andel velferds kandidater, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel	21
Figur 4.1.	Andel velferds kandidater, etter type utdanning i studieåret 2014/2015	24
Figur 5.1.	Andel uteksaminerte kandidater, etter kjønn og ulike typer utdanninger. Studieåret 2014/2015	42
Figur 5.2.	Andel kandidater, etter kjønn og ulike typer velferdsutdanninger	43
Figur 5.3.	Andel kandidater, etter alder og ulike typer utdanninger.....	46
Figur 5.4.	Andel kandidater, etter alder og ulike typer velferdsutdanninger	47
Figur 5.5.	Andel kandidater, etter foreldrenes utdanningsnivå og ulike typer utdanninger	49
Figur 5.6.	Andel kandidater, etter foreldrenes utdanningsnivå og ulike typer velferdsutdanninger.	50

Tabellregister

Tabell 2.1.	Oversikt over uteksaminerte velferds kandidater i studieåret 2014/2015, etter type utdanning.....	13
Tabell 3.1.	Andel velferds kandidater, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til om de har vokst opp i en universitetsby eller på andre steder	18
Tabell 3.2.	Andel velferds kandidater, etter studiested og bosted i 2017 og 2020 i forhold til oppvekststed. Fylke	21
Tabell 3.3.	Andel velferds kandidater, etter studiested, bosteds i 2017 og 2020 i forhold til oppvekststed. Landsdel	22
Tabell 3.4.	Andel velferds kandidater, etter bosted to år etter endt utdanning (2017) i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel	22
Tabell 3.5.	Andel velferds kandidater, etter bosted fem år etter endt utdanning (2020) i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel	23
Tabell 4.1.	Andel velferds kandidater, etter bostedsfylke ved fylte 16 år	25
Tabell 4.2.	Andel velferds kandidater, etter type utdanning og landsdel ved fylte 16 år	26
Tabell 4.3.	Andel kandidater med fullført barnehagelærerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke	27
Tabell 4.4.	Andel kandidater med fullført barnehagelærerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel	28
Tabell 4.5.	Andel kandidater med fullført barnehagelærerutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	28
Tabell 4.6.	Andel kandidater med fullført barnehagelærerutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	28
Tabell 4.7.	Andel kandidater med fullført lærerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylker.....	29
Tabell 4.8.	Andel kandidater med fullført lærerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel	30
Tabell 4.9.	Andel kandidater med fullført lærerutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdeler	30
Tabell 4.10.	Andel kandidater med fullført lærerutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdeler	31
Tabell 4.11.	Andel kandidater med fullført sykepleierutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylker.....	32
Tabell 4.12.	Andel kandidater med fullført sykepleierutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel	32
Tabell 4.13.	Andel kandidater med fullført sykepleierutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	33
Tabell 4.14.	Andel kandidater med fullført sykepleierutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	33
Tabell 4.15.	Andel kandidater med fullført sosialarbeiderutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke	34
Tabell 4.16.	Andel kandidater med fullført sosialarbeiderutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel	35
Tabell 4.17.	Andel kandidater med fullført sosialarbeiderutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	35
Tabell 4.18.	Andel kandidater med fullført sosialarbeiderutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	36
Tabell 4.19.	Andel kandidater med fullført psykologiutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke	37
Tabell 4.20.	Andel kandidater med fullført psykologiutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel	37

Tabell 4.21. Andel kandidater med fullført psykologiutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	38
Tabell 4.22. Andel kandidater med fullført psykologiutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	38
Tabell 4.23. Andel kandidater med fullført medisinerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bostedsfylket ved fylte 16 år. Fylke.....	39
Tabell 4.24. Andel kandidater med fullført medisinerutdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	40
Tabell 4.25. Andel kandidater med fullført medisinerutdanning, etter bosted i 2017 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	40
Tabell 4.26. Andel kandidater med fullført medisinerutdanning, etter bosted i 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	41
Tabell 5.1. Andel velferds kandidater, etter kjønn og studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke.....	44
Tabell 5.2. Andel mannlige velferds kandidater, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	45
Tabell 5.3. Andel kvinnelige velferds kandidater, etter kjønn og studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Landsdel.....	45
Tabell 5.4. Andel lokale velferds kandidater, etter alder og studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosted ved fylte 16 år. Fylke.....	48
Tabell 5.5. Andel velferds kandidater i aldersgruppen 30 år eller yngre, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosatt ved fylte 16 år. Landsdel.....	48
Tabell 5.6. Andel lokale velferds kandidater i aldersgruppen 31 år eller eldre, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosatt ved fylte 16 år. Landsdel.....	49
Tabell 5.7. Andel velferds kandidater, etter foreldrenes utdanningsnivå og studiested, bosted i 2017 og 2020 i samme fylke som bostedsfylke ved fylte 16 år.....	51
Tabell 5.8. Andel velferds kandidater med foreldre med fullført høyere utdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosatt ved fylte 16 år. Landsdel.....	52
Tabell 5.9. Andel velferds kandidater med foreldre uten fullført høyere utdanning, etter studiested, bosted i 2017 og 2020 i forhold til bosatt ved fylte 16 år. Landsdel.....	52